

פרשת מצורע	
<p>וידבר יהוה אל משה לאמר זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו וגו' רבי אבא פתח (איוב יט כט) גורו לכם מפני חרב כי חמה עונות חרב למען תדעון שדון שדון שדין כתיב¹ כמה אית לון לבני נשא לאסתמרא ארחהיהו² ולדהלא מקמי קודשא בריך הוא³ דלא יסטי מארחא דכשרא⁴ ולא יעבור על פתגמי אורייתא⁵ ולא יתנשי מנה⁶ דכל מאן דלא לעי באורייתא⁷ ולא ישתדל בה⁸ נזיפא הוא מקודשא בריך הוא⁹ רחיקא הוא מניה¹⁰ לא שרייא שכינתא עמיה¹¹</p>	<p>וידבר ה' אל משה לאמר, זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו וגו'. רבי אבא פתח גורו לכם מפני חרב כי חמה עונות חרב למען תדעון שדון. שדון, כתוב שדין, כמה יש לבני אדם לשמור את דרכיהם ולפחד מלפני הקדוש ברוך הוא, שלא יסטו מדרך כשרה ולא לעבור על דברי תורה, ולא תשכח ממנו, שכל מי שלא לומד תורה ולא עוסק בה, הוא נזוף מהקדוש ברוך הוא, רחוק הוא ממנו, ולא שורה עמו שכינה.</p>
<p>ואינון נשורין¹² דאזלין עמיה אסתלקו מניה ולא עוד אלא דמכרוזי קמיה¹³ ואמרי אסתלקו סוחרניה דפלניא¹⁴ דלא חש על יקרא דמאריה ווי ליה דהא שבקוהו עלאיין¹⁵ ותתאיין¹⁶ לית ליה</p>	<p>ואותם השומרים שהולכים עמו, מסתלקים ממנו, ולא עוד אלא שמכרוזים לפניו ואומרים, הסתלקו מסביב לפלוני שלא חושש על כבוד</p>

¹ נראה שכוונתו להוכיח מ"ש אחר כך שצריך האדם ליראה מהגבורות של הקדושה ולא מכח השתלשלותם עד מקום החיצונים וכמ"ש בפרשת ויקהל רטז ע"א גבי (יט יד) ויראת מאלקיד, וכמ"ש [שם] בזוהר הרקיע. והענין שהגבורות הקדושות בהם יתכן לומר הוא הדין והוא הדיין, וכמו שאנו אומרים המלך המשפט, וכמ"ש מעין זה הב"י ריש הלכות ראש השנה בשם הר"ר מנוח. והנה מלת דין פירשו המפרשים תואר. על משקל (משלי יד, יד) סוג לב, (במדבר לה, לב) לנוס אל עיר מקלטו, ור"ל דיין. ואם כן אם תפרשהו על הגבורות הקדושות אתי שפיר הכתיב והקרי (רמ"ז).

² ירצה כי כל אדם המקיים מצות יוצרו בתדירות שם לו דרך למטה בין החיצונים להעלות משם בירוריו דבר יום ביומו, וכן מכין אורח למעלה להעלותם להתקן, ועל כן צריך לשמור אורחותיו שיהיו מסוקלים ממכשולים אבן נגף (רמ"ז).

³ הוא הדבר אשר הקדמתי כי אעפ"י שהוא נכנס בעמקי הקלי' להעלות ניצוצים, לא יירא את אלהי העמים וכנזכר בפרשת ויקהל הנז"ל, אלא יירא ממלכות היצירה ולמעלה שהיא לפני הקב"ה, מה שאין כן בכח המובלע במצולות (רמ"ז).

⁴ נראה שהוא מה שאמרו רז"ל בטוב וישר, טוב בעיני שמים וישר בעיני הבריות. ולפי דעתי בכעין אלו העניינים שהם לפני משורת הדין וכדאמרינן בבבא מציעא (פג ע"א) גבי (משלי ב כ) למען תלך בדרך טובים וגו', יש בזה תיקון לחיצוניות העולמות שהוא הנראה והנודע לעיני הבריות, ואם כן (נ"א ואי נמי) יכון לכל הגזרות והסייגים שגזרו רז"ל, שהם ממש גדרות להישיר את ישראל באורח מישור שלא יסטו ימין ושמאל, ובזה מוסיפים כח בשכינה בהיותה בגלות (רמ"ז).

⁵ הוא מצות התורה המעשיות שבהם נתקנה בחינת הנפש שהיא חיצוניות הפנימיות (רמ"ז).

⁶ הוא הלימוד בה והעיון בדבריה, שבקריאה מתוקן הרוח ובכוונות והעיון תתוקן הנשמה (רמ"ז).

⁷ הוא ההגיה בה והעיון (רמ"ז).

⁸ הוא קיום המצוות והעסק בהם (רמ"ז).

⁹ מנודה מבית דין של מעלה שהוא באי', וזה כנגד העיון (רמ"ז).

¹⁰ ה' רחוק ממנו, והיינו כנגד הקריאה (רמ"ז).

¹¹ זה כנגד העסק במצוות (רמ"ז).

¹² הם שני המלאכים המלואים את האדם, שעליהם נאמר (תהלים צא, יא) כי מלאכיו יצוה לך לשמרך, כי בהיות האדם צדיק גם יצה"ר נעשה שומר שלו, כי גדול כחו להמתיק הגבורות, ובזה היצה"ר שנמשך מהן נכנע ומתייחד עם היצר הטוב הנמשך מהחסדים (רמ"ז).

¹³ יש על האדם שני מקיפים בסוד ל' ומ', וסודם מז' ודין דע"ב קס"א כנזכר באדם ישר, ולכן יוצא כרוז"ש שעולה ע"ב קס"א (רמ"ז). ועי' ספר עמק המלך (שי"ד פי"א): יצא כרוז מאת שר התשובה, שהיא בינה של עולם התוהו הנקרא כרוזיא"ל, כי הכרוז יוצא מאבא ואמא ליסר הבנים או לגזור גזירה, הן לקיום עולם הן לשממון ולדראון עולם. וכרוז הוא אותיות זכור שהוא ע"ב קס"א דהיינו הויה דיודין במילואו עולה ע"ב הוא באבא, ואהי"ה במילואו ביודין עולה קס"א הוא באמא, ומבין שניהם יוצא הכרוז.

¹⁴ הוא העלאת והסתלקות השני אורות המקיפים וסובבים את האדם (רמ"ז).

¹⁵ כל המדות הקדושות (רמ"ז).

¹⁶ מלאכיו שומריו (רמ"ז).

<p>חולקא בארחה דחיי¹ וכד איהו אשתדל בפולחנא דמאריה ולעי באורייתא כמה נטורין² זמינין לקבליה לנטרא ליה ושכינתא שריא עליה וכלא מכרזי קמיה³ ואמרי הבו יקרא לדיוקנא דמלכא⁴ הבו יקרא לבריה דמלכא⁵ אתנטיר הוא בעלמא דין ובעלמא דאתי זכאה חולקיה</p>	<p>רבוננו, אוי לו שהרי עזבו אותו עליונים ותחתונים, אין לו חלק בדרך החיים. וכשהוא עוסק בעבודת רבוננו ולומד תורה, כמה שומרים מזומנים כנגדו לשמור אותו, ושכינה שורה עליו, וכולם מכריזים לפניו ואומרים, תנו כבוד לדמות המלך, תנו כבוד לבן המלך, שמור הוא בעולם הזה ובעולם הבא, אשרי חלקו.</p>
<p>תא חזי בלישנא בישא⁶ דאמר נחש לאתתא גרים לאתתא ולאדם מגור עלייהו מיתה ועל כל עלמא בלישנא בישא כתיב (תהלים נו ה) ולשונם חרב חדה בנין כך גורו לכם מפני חרב מפני לישנא בישא כי חמה עונות חרב מאי כי חמה עונות חרב דא חרב ליהוה דתנן חרב אית ליה לקודשא בריך⁷ הוא דביה דאין לחייביא הדא הוא דכתיב (ישעיה לד ו) חרב ליהוה מלאה דם (דברים לב מב) וחרבי תאכל בשר⁸ ובגין כך גורו לכם מפני חרב כי חמה עונות חרב למען תדעון</p>	<p>בא וראה בלשון הרע שאמר הנחש לאשה, גרם לאשה ולאדם לגזור עליהם מיתה ועל כל העולם. בלשון הרע כתוב ולשונם חרב חדה, לכן גורו לכם מפני חרב, מפני לשון הרע. כי חמה עוונות חרב, מהו כי חמה עוונות חרב, זו חרב לה, ששנינו יש לקדוש ברוך הוא חרב, שבה הוא דן את הרשעים, זהו שכתוב חרב לה' מלאה דם, וחרבי תאכל בשר, ולכן גורו לכם מפני חרב, כי חמה עוונות חרב, למען תדעון.</p>
<p>שדון שדין כתיב בגין דתדעון דהכי אתדן מאן דאית ליה חרב בלישניה אזדמן ליה חרב (ס"א אתדן בההוא חרב) דשצי כלא הדא הוא דכתיב זאת תהיה תורת המצורע</p>	<p>שדון, כתוב שדין, כדי שתדעו שכך נדון מי שיש לו חרב בלשונו, מזדמנת לו חרב (נידון באותה חרב) שמשמידה הכל, זהו שכתוב זאת תהיה תורת המצורע.</p>
<p>רבי אלעזר פתח (קהלת ט יב) וכצפרים האחוזות בפח כהם יוקשים בני אדם האי קרא הא אתמר אבל תא חזי בני נשא לא ידעין ולא</p>	<p>רבי אלעזר פתח, וכציפורים האחוזות בפח כהם יוקשים בני האדם, הפסוק הזה הרי נתבאר, אבל בא וראה, בני אדם לא יודעים ולא שומעים ולא מסתכלים</p>

¹ הוא הקו האמצעי שהוא אורח החיים סוד היסודות (רמ"ז).

² היינו שבהתעסקו בתורה ומעשים טובים מידי פעם בפעם זוכה לעיבור נשמות הצדיקים המתעברים בו, וכל נשמה מתלוית במלאכיה השומרים אותה וכולם שומרים אותו (רמ"ז).

³ בין מלאכי החסד ובין מלאכי הדין, ולא כאל הרשע דלא הכל מכריזים (רמ"ז).
⁴ הוא בסוד הצלם והדמות (רמ"ז).

⁵ כי התורה סוד הת"ת ולכן העוסק בה נקרא בן להקב"ה וזוכה לכנוי זה של בן (רח"ו). כנגד פנימיות הנשמה, אי נמי הוא בסוד (תהלים קכב, ח) אחי ורעי, שישראל אחים לזעיר וגם נקרא בניו (רמ"ז).

⁶ ידוע שכל מגמת הנחש היתה לפגום בדעת הקדוש ולהמשיך אור גבורותיו עד עץ הדעת טוב ורע לערב הקדושה בטומאה, פי' להמשיך הגבורות עד סוף ההשתלשלות, וז"ש (בראשית ג ה) והייתם כאלהים, כלומר ולא תצטרכו אל ייחוד ה' אלקים, כי כן יפה לכם להיות כלולים מטוב ורע, וכמו שהשי"ת בורא רע. וזה שאמרו רז"ל שאמר לה מאילן זה אכל וברא את העולם, דאלמלא (נ"א דאם) עיקר השליטה היא מעץ החיים ולמעלה איך היה מציאות לרע, ואם כן חטא בלשה"ר ופגם בברית המעור, ודוקא שדבק לאיתתא, שבה היתה כוונתו להמשיך כחו (נ"א כחה) לחיצונים. והנה הלשון נקרא חרב, ולכן עמד כנגד חרב ה' שהיא הנקבה הקדושה, שהרי דעת הרשב"י היא שהסיף היא המיתה הרביעית כנגד ה' אחרונה וכנזכר בסנהדרין (פ"ז מ"א). ולשיטתיה אזיל רעיא מהימנא בריש פרשת שופטים (רעד ע"ב). וה"ס (תהלים קמט ו) חרב פיפיות וכמ"ש שם. ולכן כתוב כי חמה עוונות חרב, שהרי בד' קליפות הנזכרים בפסוק (שם עח, לח) והוא רחום (רמ"ז).

⁷ חרב נקרא שם ב"ן דנוק' (רח"ו).

⁸ לשון נקבה (רח"ו).

<p>שמעין ולא מסתכלי ברעותא דמאריהון וכרוזא כל יומא קארי קמיהו ולית מאן דציית ליה ולית מאן דיתער רוחיה לפולחנא דמאריה בשעתא דרמש ליליא ותרעין סתימין¹ אתער נוקבא דתהומא רבא וכמה חבילי טריקין משתכחי בעלמא כדין אפיל קודשא בריך הוא שינתא על כל בני עלמא ואפילו על כל די בהון אתערותא דחיי ואינון שאטן בעלמא ומודיעין להו לבני נשא מלין מנהון כדיבין ומנהון קשוט ובני נשא אתקטרו בשינתא</p>	<p>ברצון אדונם, והכרוז קורא כל יום לפניהם ואין מי שמקשיב לו, ואין מי שמעיר את רוחו לעבודת אדונו, בשעה שיורד הלילה והשערים נסתמים, מתעורר נקב של תהום רבה, וכמה קבוצות של מחבלים נמצאים בעולם, אז מפיל הקדוש ברוך הוא שינה על כל בני העולם, ואפילו על כל שבהם התעוררות של חיים, והם משוטטים בעולם ומודיעים לבני אדם דברים, מהם כוזבים ומהם אמת, ובני אדם קשורים בשינה.</p>
<p>כד אתער רוחא דצפון ואתפליג ליליא שלהובא נפקא ובטש תחות גדפוי דתרנגולא וקרי וקודשא בריך הוא עאל בגנתא דעדן לאשתעשעא עם צדיקייא וכדין כרוזא נפיק וקרי וכל בני עלמא מתערי בערסייהו אינון די בהון אתערותא דחיי קיימין לפולחנא דמאריהון ועסקי באורייתא ובשבחא דקודשא בריך הוא עד דאתי צפרא</p>	<p>כשמתעוררת רוח צפון ונחלק הלילה, השלהבת יוצאת ומכה תחת כנפי התרנגול, והוא קורא, והקדוש ברוך הוא נכנס לגן עדן להשתעשע עם הצדיקים, ואז הכרוז יוצא וקורא, וכל בני העולם מתעוררים במטותיהם, אותם שיש בהם התעוררות של חיים עומדים לעבודת רבונם ועוסקים בתורה ובשבחו של הקדוש ברוך הוא עד שבא הבוקר.</p>
<p>כד אתי צפרא (ס"א כרוזא קרי וכל) כל חיילין ומשריין דלעילא משבחן ליה לקודשא בריך הוא הדא הוא דכתיב (איוב לח ז) ברן יחד ככבי בקר וגו' כדין כמה תרעין אתפתחו לכל סטרין² ותרעא דאברהם אתפתח בה בכנסת ישראל לזמנא לכל בני עלמא הדא הוא דכתיב (בראשית כא לג) ויטע אשל בבאר שבע</p>	<p>כשבא הבוקר (כרוז קורא וכל) כל החיילות והמחנות שלמעלה משבחים את הקדוש ברוך הוא, זהו שכתוב ברן יחד כוכבי בוקר וגו', אז כמה שערים נפתחים לכל הצדדים, והשער של אברהם נפתח לכנסת ישראל לזמן את כל בני העולם, זהו שכתוב ויטע אשל בבאר שבע.</p>
<p>ומאן דלא יתער רוחיה בפולחנא דמאריה בהיך</p>	<p>ומי שלא מעיר את רוחו לעבודת רבונו, באיזה</p>
<p>ג/א</p>	<p></p>
<p>אנפין יקום קמי מלכא כד יתערון עליה כדינא ויתפסון ליה בקולרא ולא ישתכח עליה זכותא לאשתזבא כדין כתיב (קהלת ט יב) וכצפרים האחוזות בפח כהם יוקשים בני אדם</p>	<p>פנים יעמוד לפני המלך כשיתעוררו עליו בדין, ויתפסו אותו בקולר ולא תמצא עליו זכות להנצל, ואז כתוב וכציפורים האחוזות בפח כהם יוקשים בני האדם.</p>
<p>ועד לא ינפוק בר נש מהאי עלמא בכמה דינין אתדן נפשא עם גופא עד לא יתפרשון דא מן דא ולית מאן דישגח (אפילו) בההוא זמנא דמטא שעתא לאתפרשא לא נפקא נפשא מן גופא עד דאתגלי עליה שכינתא ונפשא מנו חדותא וחביבותא דשכינתא נפקא מגופא</p>	<p>וטרם שיצא אדם מן העולם הזה בכמה דינים הוא נדון, הנפש עם הגוף טרם שיפרדו זה מזה ואין מי שישגיח (אפילו) באותו זמן שמגיעה שעת הפרדה, לא יוצאת הנפש מן הגוף עד שמתגלה עליו שכינה, והנפש מתוך שמחה וחביבות של השכינה יוצאת מן</p>

¹ דגן עדן (רח"ו).

² פתח היסוד פתח האהל ואברהם יושב שם בסוד טפת לובן דאתגלייא בפום אמה (רח"ו).

לקבלהא	הגוף כנגדה.
<p>אי זכאה הוא מתקשר בה ואתדבק בה ואי לאו שכינתא אזלא והיא אשתארת ואזלת ומתאבלת על פרישותא דנופא מתלא אמרי שונרא מאשא לא מתפרשא חדדי לסכינא אזלא אבתריה</p>	<p>אם הוא צדיק הוא נקשר ונדבק בה, ואם לא, השכינה הולכת והיא נשארת והולכת ומתאבלת על פרידת הגוף. משל אומרים, חתול לא נפרד מאש, חדד את הסכין והוא ילך אחריו.</p>
<p>לבתר אתדנו תרווייהו על ידוי דדומה גופא אתדן בקברא עד דתב לעפרא ונפשא באשא דגיהנם בכמה דינין עד ההוא זמנא דאתגזר עלה לקבלא עונשא בתר דקבילת עונשא ומטי זמנא לאתדכאה כדין אסתלקא מגיהנם ואתלבנת מחובאה</p>	<p>אחר כך נדונים שניהם על ידי דומה, הגוף נדון בקבר עד ששב לעפר, והנפש באש הגיהנם בכמה דינים עד אותו זמן שנגזר עליה לקבל עונש, אחר שקבלה עונשה ומגיע הזמן להטהר, אז עולה היא מהגיהנם ומתלבנת מחטאיה.</p>
<p>כפרזלא דאתלבן בנורא וסלקין עמה עד דעאלת לגנתא דעדן דלתתא ואסתחייא תמן באינון מיא ואסתחייא בבוסמין דתמן כמה דאת אמר (שיר ג ו) מקמרת מר ולבונה וקיימא תמן עד זמנא דאתגזר עליה לאתרחקא מאתר דיתבין ביה צדיקייא</p>	<p>כמו ברזל שמתלבן באש, ועולים עמה עד שנכנסת לגן עדן שלמטה, ורוחצת שם באותם מים ורוחצת בבשמים ששם, כמו שנאמר מקטורת מר ולבונה, ועומדת שם עד הזמן שנגזר עליה להתרחק מהמקום שיושבים בו הצדיקים.</p>
<p>וכד מטא זמנא לסלקא כדין סלקין עמה דרגא בתר דרגא עד דאתקריבת כקורבנא¹ על מדבחה² הדא הוא דכתיב זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הכהן כהנא עלאה³ דלעילא האי נפשא דלא אסתאב כל כך בהאי עלמא האי אית ליה תקנתא כנוונא דא ואי לאו (קהלת א טו) מעוות לא יוכל לתקון וגו'</p>	<p>וכשמגיע הזמן לעלות, אז עולים עמה דרגה אחר דרגה עד שנקרבת כקרבן על המזבח, זהו שכתוב זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הכהן, הכהן העליון שלמעלה. הנפש הזו שלא נטמאה כל כך בעולם הזה, לזו יש תקנה כדוגמא זה, ואם לא אז מעות לא יוכל לתקון וגו'.</p>
<p>זאת תהיה תורת המצורע רבי יצחק פתח (שם ה) וזרח השמש ובא השמש וגו' האי קרא אתמר ואוקימנא ליה בנשמתא דבר נש⁴ בשעתא דהיא קיימא עמיה דבר נש בהאי עלמא⁵ כדין וזרח השמש¹ ובא השמש²</p>	<p>זאת תהיה תורת המצורע, רבי יצחק פתח, וזרח השמש ובא השמש וגו', פסוק זה נתבאר ובארנו אותו על נשמת האדם, בשעה שהיא עומדת עם האדם בעולם הזה, אז וזרח השמש ובא השמש.</p>

¹ מ"ן (רח"ו).

² יסוד דנוק' (רח"ו).

³ מיכאל המקריב אותה (רח"ו).

⁴ הם שני דברים, ד"אתמר" הוא מה שאמרו רז"ל עד שלא שקעה שמשו של פלוני וכו', והכרחם חדא מהכפל ב' פעמים השמש משמע שהם שנים משונים, ועוד דהו"ל להתחיל בסדר עולם ויהי ערב והו"ל ובא תחילה, ועוד כמ"ש קודם דור הולך ודור בא. ונקראו החכמים שמש באור תורתם וזהו הדבר האחד. אמנם השני הוא מ"ש "ואוקימנא ליה בנשמתא" וכו', וירצה שאפילו באיש אחד יש לפרש הפסוק בענין הנשמה שהיא מאירה לעולם והיא מתחדשת בכל יום בסוד (איכה ג כג) חדשים לבקרים, ובלילה היא עולה למעלה בכח מעשים ותורה שחידש אותו היום, ואז היא משונה לטובה ממה שהיתה בשחרית. ובזה יכון מ"ש השמש שתי פעמים, וגם יצדק לקראה שמש בעוה"ז לגבי מעלתה אחר מותה שמתדבקת לאור הגנוז, וכמשה"ה (תהלים לא כ) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך (רמ"ז).

⁵ אבל בעלותה למקומה אז וזרח הוא שם במקום הגנוז. ודוק אומרו בשעתא דהיא קיימה, דהיינו מי שמקיים את (נ"א אז) נשמתו עמו שהולך ומוסיף תורה ומעשים טובים ואז נכון לקוראו בשם שמש ב' פעמים, משום דאשתנית למעליותא. ועוד יש לומר במ"ש בספר הכוונות בסוד השכיבנו, שבלילה קודם חצות אין ת"ת מזדווג עם מלכות אלא רק היסוד לבדו אבל ביום הוא זווג ת"ת, וידוע שבין ת"ת ובין היסוד נקראים שמש, וזה סוד בין השמשות, וגם השמש ב' פעמים. יתר על כן איתא בכמה מקומות בספרי

<p>בזמנא דנפיק בר נש מהאי עלמא ואשתכח בתשובה³ כדין אל מקומו שואף⁴ זורה הוא שם⁵ אי זכאה איהו⁶ כמה דאת אמר (ויקרא כב ז) ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים</p>	<p>בזמן שיוצא אדם מן העולם הזה ונמצא בתשובה, אז אל מקומו שואף, זורה הוא שם. אם הוא צדיק כמו שנאמר ובא השמש וטהר, ואחר יאכל מן הקדשים.</p>
<p>תא חזי כל חובי עלמא קודשא בריך הוא מכפר עלייהו בתשובה⁷ בר מההוא לישנא בישא דאפיק שום ביש על חבריה והא אוקמוה דכתיב זאת תהיה תורת המצורע זאת היא תורתו של מוציא שם רע</p>	<p>בא וראה על כל חטאי העולם הקדוש ברוך הוא מכפר בתשובה, פרט מאותו לשון הרע שמוציא שם רע על חבירו. והרי פרשוה שכתוב זאת תהיה תורת המצורע, זאת היא תורתו של מוציא שם רע.</p>
<p>רבי חייא אמר כל מאן דאפיק לישנא בישא אסתאבן ליה כל שיפוי ויתחזי לסגרא בגין דההיא מלה בישא סלקא ואתער רוחא מסאבא עלוי ואסתאבא אתי לאסתאבא מסאבין ליה במלה דלתתא אתער מלה אחרא</p>	<p>רבי חייא אמר כל מי שמוציא לשון הרע מטמאים לו את כל איבריו, וראוי לסגור משום שאותו דיבור רע עולה ומעורר רוח טומאה עליו והוא נטמא. הבא להטמא מטמאים אותו, בדיבור שלמטה מתעורר דיבור אחר.</p>
<p>פתח ואמר (ישעיה א כא) איכה היתה לזונה קריה נאמנה וגו' מאן דהות מהימנא לבעלה אהדרת לזונה מלאתי משפט משפט ודאי דא קודשא בריך הוא צדק דא כנסת ישראל ובגין דאתערת מלה אחרא אסתלק מנה קודשא בריך הוא ושריא בה רוחא דקסול⁸ הדא הוא דכתיב ועתה מרצחים ומה ירושלם קרתא קדישא כך שאר בני נשא על אחת כמה וכמה הדא הוא דכתיב זאת תהיה תורת המצורע</p>	<p>פתח ואמר איכה היתה לזונה קריה נאמנה וגו', מי שהיתה נאמנה לבעלה הפכה לזונה. מלאתי משפט, משפט זה ודאי הקדוש ברוך הוא, צדק זו כנסת ישראל, ומשום שהעירה דבר אחר הסתלק ממנה הקדוש ברוך הוא, ושרתה בה רוח של רוצחים, זהו שכתוב ועתה מרצחים. ומה ירושלים עיר הקדוש כך, שאר בני אדם על אחת כמה וכמה, זהו שכתוב זאת תהיה תורת המצורע.</p>

הרב זלה"ה ובפרט באדם ישר, שכל המצוות אינם אלא לצרף ולברר את הצלם והחומר אך הצורה אינה צריכה תיקון כלל ולא הוצרכה להתלבש בצלם וחומר רק להמשיך בהם אור לתקנם, וזה סוד ירידת הנשמה לעולם. ונמצא לפי זה שהנשמה בעצמותה היא אור הגנוז אבל מפני אורה שמאירה בצלם וחומר נקראת שמש, וז"ש בשעתא דהיא קיימא וכו', שאז נקרא שמש שהיא משמשת להאיר אור בצלם שודאי ערכו של אור זה המאיר בצלם הוא בערך אור השמש אל אור הגנוז (רמ"ז).

¹ באור תורה ומעשים טובים שעסק ביום (רמ"ז).
² ששוקע מהעוה"ז ובא למעלה ומאיר שם בין הצדיקים ומקבל אור חדש וחוזר וזורח למטה ממה שקבל למעלה, וזהו שם שמש, ישר והפוך ממעלה למטה וממטה למעלה (רמ"ז).

³ פי' כשעשה תשובה ממש דהיינו שהשיב את הניצוצות למקומם שהוא לאי' גן עדן העליון שמשם ירדו רפ"ח ניצוצין ואי' נקראת תשובה (רמ"ז).

⁴ ופי' שואף יש בו ענין תקוה (איוב ז, ב) כעבד ישאף צל, וענין המשכת הנשימה (ירמיה ב, כד) שאפה רוח. ותרואיהו איתניהו בפסוקנו, ור"ל מייחל ומקוה לשוב אל מקומו ושאליו שואף וממשיך אותם הניצוצין (רמ"ז).

⁵ ירצה שבהתעלות הנפש והצלמים למעלה אז מתלבשים בלבושי גן עדן עליון ותחתון ואז נתווסף האור למעלה והוא אור מתמיד, ולא כשל העוה"ז שהיה בו חסרון זורח ובא, אבל שם כל הניצוצות מתחברות יחדיו והאור רב ומופלא מאד (רמ"ז).

⁶ ירצה שזה נאמר במי שכבר השלים תיקונו בגמר זמנו הניתן לו להשתלם כנודע אצלנו, שמספר ימי האדם קצוב לו לפי מספר ניצוציו השקועים בנוגה ותשלום שנותיו הוא כמספר הימים הצריכים לתשלום תיקונו ואז הוא זך בלי שמרים (רמ"ז).

⁷ ר' יהודה לקמן פליג אהאי וס"ל דיש לו תשובה (רח"ו).

⁸ זה רוח עושים במקום רוה"ק ולעתיד כתיב ושפכתי את רוחי על בית דוד בסוד ההוא רוחא דשביק בגו' וזהו ורוח נכון חדש בקרבי (רח"ו).

<p>רבי יהודה אמר זאת תהיה¹ ודאי לקבליה לאתפרעא² מניה דההוא מוציא שם רע ביום טהרתו והובא אל הכהן מאי קא משמע לן משמע מאן דאית ליה לישנא בישא צלותיה לא עאלת קמי קודשא בריך הוא דהא אתער עליה רוחא מסאבא כיון דאהדר בתשובה וקביל עליה תשובה מה כתיב ביום טהרתו והובא אל הכהן וגו' וראה הכהן וגו'</p>	<p>רבי יהודה אמר זאת תהיה, ודאי כנגדו להפרע ממנו של אותו מוציא שם רע. ביום טהרתו והובא אל הכהן, מה בא להשמיענו, משמיע מי שיש לו לשון הרע תפלתו אינה נכנסת לפני הקדוש ברוך הוא, שהרי עורר עליו רוח טומאה, כיון שחזר בתשובה וקבל עליו תשובה מה כתוב, ביום טהרתו והובא אל הכהן וגו' וראה הכהן וגו'.</p>
<p>וצוה הכהן ולקח למטהר שתי צפרים חיות רבי יצחק ורבי יוסי הוו שכיחי קמיה דרבי שמעון יומא חד אמרו ליה עין ארו הא ידיע כמה דאת אמר (מ"א ה יג) מן הארו אשר בלבנון דהא ההוא עין ארו לא אשתרשן³ נטיעוי אלא בלבנון⁴ והא אתמר</p>	<p>וצוה הכהן ולקח למטהר שתי ציפורים חיות, רבי יצחק ורבי יוסי היו מצויים לפני רבי שמעון. יום אחד אמר לו, עין ארו הרי ידוע כמו שנאמר מן הארו אשר בלבנון, שהרי אותו עין ארו לא נשרשים נטיעותיו אלא בלבנון, והרי נתבאר.</p>
<p>אזוב למה ומאי הוא פתח ולקח⁵ למטהר שתי צפרים חיות טהורות ועין ארו ושני תולעת</p>	<p>אזוב למה ומהו, פתח ואמר ולקח למטהר שתי ציפורים חיות טהורות ועין ארו ושני תולעת</p>
<p>נג/ב</p>	
<p>ואזוב תא חזי בר נש דמשתדל בפולחנא⁶ דמאריה ואשתדל באורייתא קודשא בריך הוא שארי עלוי ושכינתא אשתתפא בהדיה⁷ כיון דבר נש אתי לאסתאבא⁸ שכינתא אסתלקת מניה⁹ קודשא בריך הוא אתרחיק מניה¹⁰ וכל סטרא דקדושה¹¹ דמאריה מתרחקין מניה ושאר עליה רוח מסאבא¹² וכל סטרא דמסאבא אתי לאתדכאה¹³ מסייעין ליה בתר דאתדכי¹⁴</p>	<p>ואזוב, בא וראה אדם שעוסק בעבודת רבונו ועוסק בתורה הקדוש ברוך הוא שורה עליו והשכינה משתתפת עמו. כיון שאדם בא להטמא השכינה מסתלקת ממנו, הקדוש ברוך הוא מתרחק ממנו, וכל צד הקדושה של רבונו מתרחקים ממנו, ושורה עליו רוח טומאה וכל צד הטומאה. אם בא להטהר, מסייעים אותו. אחר שנטהר וחזר בתשובה, אותו</p>

¹ נוק' (רח"ו).

² כי לשון הרע פוגם בתבונה כנודע ד' כתות אינם מקבלים פני שכינה, וז"ש לקבלי' (רח"ו).

³ עין ארו נקרא הז"א כי הו"ק הם כנטיעות שהיו בלבנון והז"א כוללם (רח"ו).

⁴ עין ארו הוא בדעת המושרש ביסודי או"א, ל"ב נו"ן, ואר"ז גי' ח' פעמים הו"ה, דהיינו יחיד הרוכב על ז' (רמ"ז).

⁵ והן ב' צפרים ומים חיים ותולעת וארו ואזוב וכולן נטבלין במים החיים וכלי חרס מקבלן (יהל אור).

⁶ הוא בעל תורה ומעשים טובים (רמ"ז).

⁷ השכינה בזכות המעשה וזעיר בזכות התורה. ומלת משתתפים מורה שזו"ן והצדיק הם שותפים כביכול זה נהנה מזה, והצדיק זוכה וזו"ן משפיעים אור וקדושה וגם עוז ותעצומות להמשיך תורה ומעשים טובים בלי מונע, אבל אין ספק שעיקר השותפות הוא לשכינה כי היא מקננת בעשיה. "אשתתפא בהדיה", עושה עמו שותפות כשני שותפים שכל אחד מתעסק להרויח, שבעילוי (נ"א שבמילוי) הניצוצות בכח מעשים טובים השכינה נותנת בהם כח להתעלות (רמ"ז).

⁸ לא במחשבה לבד אלא בהתנועעו ללכת ולחטוא בפועל (רמ"ז).

⁹ כבורחת שלא יתאחזו בה החיצונים כי היא קרובה להם (רמ"ז).

¹⁰ הוא אור היצירה, מתרחק ממנו, וכמו שהיצירה מתרחקת מן הרע הסובבה (רמ"ז).

¹¹ הם מלאכיו ואיזה ניצוץ דקדושה שהיה בו (רמ"ז).

¹² היא נוגה ושאר הקלי', ובכל זאת הוא כפוף ואסור ביד החיצונים (רמ"ז).

¹³ סיוע זה הוא הנרמז בסוד (קהלת ח, ט) שלט האדם באדם לרע לו, והיינו שמעלה עמו ניצוצי קדושה מתוך הקלי', וגם השפע המושפע על אותם הניצוצות בהיותם בתוך הטומאה אז מתרבה כדי לעזור בעלייתם, והכל הוא סיוע גדול לאותו שרוצה לשוב ליוצרו (רמ"ז).

¹⁴ שיצא מתוך הטומאה לגמרי (רמ"ז).

<p>ואהדר בתשובה¹ ההוא דאסתלק מניה אהדר ושאר עילוי</p>	<p>שהסתלק ממנו חוזר ושורה עליו.</p>
<p>תא חזי כתיב ולקח² למטהר שתי צפרים חיות מהורות כיון דאמר שתי צפרים לא ידענא דאינון חיות אלא הא אוקמוה אבל חיות חיות ממש³ כמה דאת אמר (יחזקאל א טו) וארא החיות לקבל אתר דינקי מנייהו נביאי מהימני ועץ ארז הא אתמר</p>	<p>בא וראה כתוב ולקח למטהר שתי ציפורים חיות טהורות, כיון שאמר שתי ציפורים לא ידענו שהן חיות. אלא הרי פרשוה, אבל חיות חיות ממש, כמו שנאמר וארא החיות, כנגד המקום שיונקים מהם הנביאים הנאמנים {נביאי אמת}. ועץ ארז הרי נתבאר.</p>
<p>ושני תולעת סטר סומקא דגבורה דאשתתף בהדיה בקדמיתא ואזוב דא ו' זעירא דיניק לה לכנסת ישראל ובגין כך עץ ארז⁴ ואזוב אזלן כחדא ועל דא ו' ו' כחדא אשתכחו חד עלאה וחד זעירא וקריין לון ו' עלאה ו' תתאה וכלהו אהדרו לשרייתא עלוי בגין דהא אתדכי לקבל אלין לתתא (מנייהו) עץ ארז ואזוב ושני תולעת אשתכחו (בשמא) ברביותא דא ותליין מאלין עלאין</p>	<p>ושני תולעת הצד האדום של גבורה שהשתתף עמו בראשונה. ואזוב, זו ו' קטנה שמיניקה את כנסת ישראל, ולכן עץ ארז ואזוב הולכים יחד, ועל כן ו' ו' נמצאו כאחד, אחד עליון ואחד קטן, וקוראים להם ו' עליונה ו' תחתונה, וכולם חוזרים לשרות עליו, משום שהרי נטהר כנגד אלה למטה. (מהם) עץ ארז ואזוב ושני תולעת, נמצאו (בשם) בגידול הזו, ותלויים מהעליונות הללו.</p>
<p>רבי יהודה ורבי יצחק הוו אזלי בארחא יתבו בההוא בי חקלא וצלו בתר דסיימו צלותא קמו ואזלו פתח רבי יהודה במלי דאורייתא ואמר (משלי ג יח) עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר עץ חיים דא אורייתא דאיהי אילנא עלאה רבא ותקיף</p>	<p>רבי יהודה ורבי יצחק היו הולכים בדרך, ישבו באותו שדה והתפללו. אחר שסיימו את התפלה, קמו והלכו. פתח רבי יהודה בדברי תורה ואמר, עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר. עץ חיים זו התורה שהיא עץ עליון גדול וחזק.</p>
<p>תורה אמאי אקרי תורה בגין דאורי וגלי במאי דהוה סתים⁵ דלא אתידע חיים דכל חיים דלעילא⁶ בה אתכלילו ומנה נפקין</p>	<p>תורה, למה נקראת תורה, משום שמורה ומגלה את מה שהיה סתום ולא ידוע. חיים, שכל החיים שלמעלה נכללו בה, וממנה יוצאים.</p>

¹ היינו שמתקן פגמו ומתעלה במ"ן עד מקום שפגם שלכן נסתלק מעליו, אבל בהבדלו מן הטומאה והדבקו במקור שפגם אז דווקא "ההוא אסתלק וכו'", ר"ל כי לא די לו בהטהרו אלא שצריך לו תשובה גמורה ואז גדול כחו להחזיר עטרה ליושנה (רמ"ז).

² מכללות הענין נדע אמיתות ההקדמה, כי תחילה צריך לו שיטהר ויבדל מהעוון וכמ"ש (יד ג) ונרפא נגע הצרעת מן הצרוע, כלומר לא על דרך מקרה או שנאמר שכבר נתמרק ביסוריו, אלא צריך שמן הצרוע עצמו תהיה רפואתו שימלט מהטומאה, וזהו מטהר, שהוא מהתפעל כנודע, ואחר כך ימשך התיקון למעלה. והתחיל לפרש הדבר בהעיר כיון דאמר שתי צפרים וכו', כלומר ממה שנאמר בהן ושחט ושלח ידענו שתהינה חיות, אלא הא אוקמוה, דאמרו רז"ל חיות ולא טריפות (רמ"ז).

³ כי השני צפרים יונקים מסוד דדי בהמה שהם נו"ה ונקרא חיות נו"ה בכ"מ בזהר (רח"ו). פי' שאם הכוונה שלא תהינה טריפות שמסוכנות למיתה אלא שתהינה בריאות, היל"ל חיות בח' קמוץ כמו (שמות א, יט) כי חיות הנה, אבל מדכתב בפתח מוכח שהוא רומז לחיות הקדש שיש להן כנפים דוגמת הצפורים, ולהיותן רק שתיים, סודו לקביל אתר דינקי וכו', שמשם הדיבור הקדוש לנביאים, והן בסוד נו"ה דאי' המאירים בחו"ב דזו"ן (רמ"ז).

⁴ גוף וברית (רח"ו).
⁵ כי הארת יסוד דרדל"א שבחורת דא"א משם מאירים תר"ג אורחין שבז"א תר"ג מצות ואתגליין בז"א וז"ש דלא אתידע (רח"ו).

⁶ ע' זוה"ק תרומה (קעד ע"א), וכן הוא בברכות (יח סע"א) צדיקים במיתתן נקראו חיים, ועם צדיקים אחרים הם מדברים ג"כ, וכמ"ש בשבת (קנב ע"ב) וכן הוא בברכות (יח ע"ב) כי מתיחדת הנשמה בהם לעולם ע"י יחודם בהתורה כהראוי בהיותם בהעוה"ז, והתורה היא מקור החיים כמ"ש בזוה"ק (ח"ג דף נג ע"ב) דכל חיים דלעילא בה אתכלילו ומנה נפקין (הקדו"ש סא ע"ב).

<p>למחזיקים בה לאינן דאחדין בה דמאן דאחיד באורייתא אחיד בכלא אחיד לעילא ותתא</p>	<p>למחזיקים בה, את אותם שאוחזים בה, שמי שאוחז בתורה אוחז בכל, אחוז למעלה ולמטה.</p>
<p>ותומכיה מאושר מאן תומכיה אלן אינן דמטילין מלאי לכיסן של תלמידי חכמים כמה דאוקמוה ותומכיה זכי לנביאי¹ מהימני דיפקון מניה מאושר אל תקרי מאושר אלא מראשו אינן תמכין לאורייתא מראשו ועד סופו מראשו דא רישא דכלא דאקרי ראש דכתיב (שם ח כב) מעולם נסכתי מראש וראש דא חכמה דאיהי רישא לכל גופא וגופא אתפשט ביה עד סיומא דשית סטריין</p>	<p>ותומכיה מאושר, מי זה תומכיה, אלו אותם שמטילים מלאי לכיסם של תלמידי חכמים כמו שבארוה. ותומכיה זוכה שיצאו ממנו נביאים נאמנים. מאושר, אל תקרי מאושר אלא מראשו, אותם התומכים של התורה מראשו ועד סופו, מראשו זה הראש של הכל שנקרא ראש, שכתוב מעולם נסכתי מראש, וראש זו חכמה, שהיא הראש לכל הגוף, והגוף מתפשט בה עד הסיום של ששת הצדדים.</p>
<p>ותומכיה כמה דאת אמר (שיר ה טו) שוקיו עמודי שש דאינן דמטילין מלאי לכיסן של תלמידי חכמים אינן תמכין לאורייתא מרישא עד סיומא דגופא וכל מהימנותא ביה תלייא ואתמך זכי לבנין דיתחזון לנביאי מהימני</p>	<p>ותומכיה כמו שנאמר, שוקיו עמודי שש, שאותם שמטילים מלאי לכיסם של תלמידי חכמים, הם תומכים את התורה מהראש עד סיום הגוף וכל האמונה תלויה בו, ונתמך וזוכה לבנים, שראויים (להיות) נביאים נאמנים.</p>
<p>רבי יצחק פתח (ויקרא א א) ויקרא אל משה וידבר יהוה אליו מאהל מועד לאמר ויקרא אלף זעירא אמאי אלא בגין לאחזאה מאן ההוא דקרא ההוא דשרי במקדשא וכדין זמין למשה כמאן דזמין אושפיזא הכא א' זעירא² התם א' רבתא³ (דהי"א א א) אדם שת אנוש (ס"א אדם) דא שלימו דכלא</p>	<p>רבי יצחק פתח, ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר. למה יש ל"ויקרא" אלף קטנה, אלא כדי להראות מיהו אותו שקרא אותו ששרוי במקדש, ואז זימן את משה, כמו שמזמין אורח. כאן א' קטנה, שם א' גדולה, אדם שת אנוש (אדם) זו שלמות הכל.</p>
<p>תא חזי מה בין משה לאהרן הי מנייהו עלאה אלא משה עלאה משה שושבינא דמלכא⁴ אהרן שושבינא דמטרוניתא מתל למלכא דהוה ליה מטרוניתא עלאה מה עבד יהב לה שושבינא לתקנא לה ולאסתכלא במלי דביתא ועל דא כד עייל שושבינא למלכא לא עייל אלא עם מטרוניתא הדא הוא דכתיב (ויקרא טז ג) בזאת יבא אהרן וגו'</p>	<p>בא וראה מה בין משה לאהרן, מי מהם (יותר) עליון, אלא משה הוא העליון, משה הוא שושבין המלך, ואהרן שושבין המלכה. משל למלך שהיתה לו מלכה עליונה, מה עשה נתן לו שושבין לתקן אותה ולהסתכל בדברי הבית, ועל כן כשנכנס השושבין הזה למלך לא נכנס אלא רק עם המלכה, זהו שכתוב בזאת יבא אהרן וגו'.</p>
<p>משה שושבינא למלכא בגין כך אזדמן כאושפיזא ולבתר וידבר יהוה אליו אהרן הוא שושבינא למטרוניתא וכל מלוי הוו לפייסא</p>	<p>משה הוא שושבין המלך, לכן הזדמן כאורח, ואחר כך וידבר ה' אליו. אהרן הוא שושבין של המלכה, וכל דבריו היו לפייס את המלך עם המלכה, ויתפייס</p>

¹ כי תומכי גופא נו"ה (רח"ו).

² בסוד חכמה זעירא וחכמה רבתי (יהל אור).

³ משרבע"ה הנה נסתלק ממנו ג"כ תתקצ"ט חלקים ממעלתו הגדולה שבתחילה, ולא נשאר אלא בחלק אחד מאלף מהאור הגדול שהיה לו בתחילה, והוא אלף זעירא דויקרא שזה אשר נתגלה לו (אבל א' רבתא הוא מדרגת אדם קודם החטא, והיה עומד להתקן ע"י משרבע"ה אלולא חטא העגל, והוא א' רבתי דאדם בדברי הימים א' א א) וכמ"ש בזוה"ק פ' מצורע (נג ע"ב) ופ' בשלח (נח ע"א), ועי' מאמרי רשב"י באד"ר קל"ב בסופו (דף מד ע"ב) ובספר הליקוטים פ' תשא (דף פג ע"א ע"ב) (כללים ח"ב ח ע"ג).

⁴ השושבינן הן נו"ה אספקלריא המאירה ושאיינה מאירה נביא וחזזה וע"ל צד ע"א (יהל אור).

<p>למלכא במטרוניתא ויתפיים מלכא בהדה ועל דא בגין דאיהו שושבינא לה שוי מדוריה בהדה לתקנא ביתא ולעיינא תדיר במלי דביתא ועל דא אתתקן כגוונא דלעילא ואקרי כהן גדול</p>	<p>המלך עמה, ועל כן משום שהוא שושבין שלה, הוא שם מדורו עמה לתקן את הבית ולעייין תמיד בדברי הבית. ועל כן נתקן כדוגמא שלמעלה, ונקרא כהן גדול.</p>
<p>מנא לן דכתיב (תהלים קי ד) אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק! ובגין כך כל מה דאצטריך מבי מלכא נטיל ולית מאן דימחי בידיה ועל דא הוא קאים לדכאה לכל אינון דעאלין לבי מטרוניתא בגין דלא</p>	<p>מנין לנו, שכתוב אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק, ולכן כל מה שצריך מבית המלך הוא נוטל, ואין מי שימחה בידו. ולכן הוא עומד לטהר את כל אותם שנכנסים לבית המלכה כדי שלא</p>
<p>נר/א</p>	
<p>ישתכח מסאבא באינון בני היכלא ובגין כך כתיב ולקח למטהר שתי צפרים וגו'</p>	<p>תמצא טומאה באותם בני ההיכל, ולכן כתוב ולקח למטהר שתי ציפורים וגו'.</p>
<p>רבי יהודה פתח ואמר (שם ב ד) יושב בשמים ישחק יהו"ה ילעג למו יושב בשמים ישחק דא יצחק? דאתי מסטרא דחמרא³ נהיר בקדמיתא וחיידך ולבתר זעים ותריך הדא הוא דכתיב יושב בשמים ולא כתיב יושב שמים⁴ ישחק נהיר וחיידך ועל דא דינא נהיר וחיידך להו לרשיעייא</p>	<p>רבי יהודה פתח ואמר, יושב בשמים ישחק ה' ילעג למו. יושב בשמים ישחק, זה יצחק שבא מצד היין, מאיר בראשונה וצוחק, ואחר כך זועם ומגרש, זהו שכתוב יושב בשמים ישחק, ולא כתוב יושב שמים ישחק. מאיר וצוחק, ועל כן הדין מאיר וצוחק להם לרשעים.</p>
<p>ולבתר מה כתיב אז ידבר אלימו באפו ובהרונו יבהלמו וכך ארחי דחייביא קודשא בריך הוא נהיר להו בהאי עלמא ונהיר לון אנפין כחמרא דנהיר בקדמיתא ולבתר זעים וקטיל וקודשא בריך הוא משיך לון⁵ לחייביא אי יהדרון לקבליה יאות ואי לא שצי לון מההוא עלמא דאתי ולית לון ביה חולקא וישתצון מכלא</p>	<p>ואחר כך מה כתוב, אז ידבר אלימו באפו ובהרונו יבהלמו, וכך דרכי הרשעים, הקדוש ברוך הוא מאיר להם בעולם הזה, ומאיר להם פנים כמו יין שמאיר בראשונה, ואחר כך זועם והורג, והקדוש ברוך הוא מושך את הרשעים, אם יחזרו כנגדו יפה, ואם לא הוא מכלה אותם מאותו העולם הבא, ואין להם בו חלק, וישמידו מהכל.</p>
<p>אתון לאתדכאה מסייעין לון וקודשא בריך הוא מדכי לון וקריב לון לנביה וקארי עלייהו שלום הדא הוא דכתיב (ישעיה נז יט) שלום שלום לרחוק ולקרוב וגו'</p>	<p>הבאים להטהר מסייעים להם והקדוש ברוך הוא מטהר אותם ומקרב אותם אליו, וקורא עליהם שלום, זהו שכתוב שלום שלום לרחוק ולקרוב וגו'.</p>

¹ פי' לצורך דברת הנוק' הנק' צדק ותהי' י' של דברתי נוספת וכן י' של מלכי שפי' על דברת מלך צדק או כמו נסכתי מלכי על ציון וסרה קנאת אפרים והיתה לראש פינה (רח"ו).

² שהתשוע' שלע"ל תהיה ע"י בינה עלאה באמצעות גבורה. ובינה נקרא ש שורקת, והיא תתלבש ביצחק שהוא גבורה לעשות נקמה, ולכך יושב בשמים ישחק כתיב בש' ולא בצ' לרמוז על זה (רח"ו). ועי' בפ' בשלח דף צה ע"ב וז"ש הזה כאן דא יצחק דאתי מסטרא דחמרא, שהוא גבורה ששרשה מהבינה והבינה מתלבשת בה, והיא עושה נקמה בגוים (מ"מ).

³ ירצה הגבורה שהוא אתי מחמרא דהיינו הבינה והכוונה שאם אמר יושב שמים הוה משמע על הת"ת עצמו אבל עתה שאמר יושב בשמים היינו הגבורה הרוכבת על הת"ת שהוא נקרא שמים, או ירצה "דא דאתי וכו'" ת"ת מצד הגבורה, ואם אמר יושב שמים ירצה הת"ת כולו שהוא יושב אש ומים אבל עתה שאמר בשמים ירצה חלק א' מאש ומים דהיינו צד הגבורה (אור יקר).

⁴ אלא יושב בשמים א' מבחי' ו"ק הנקרא שמים כד"א יושב העיר שפי' א' מיושבי העיר (רח"ו). ור"ל אלו כתיב יושב שמים הוה אמינא שעל הבינה מדבר כמו רוכב שמים אבל כיון דכתיב יושב בשמים על הגבורה מדבר (מ"מ).

⁵ הוקשה לו כי למה ירמה אותם הקב"ה בשחוק זה, לזה תירץ דהיינו מאריך אפיה ומשיך לון לראות אם יחזור בתשובה והיינו ישחק כדי שיחזרו ולא יאבדו בדינו (אור יקר).

<p>ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים בלא עת נדתה וגו' רבי חייא פתח ואמר (זכריה יד א) הנה יום¹ בא ליהויה² וחלק שללך בקרבך האי קרא הכי מבעי ליה הנה יום יבא מאי הנה יום בא אלא שכבר בא³ עד לא אברי עלמא והוא יום דביה יעביד דינא לחייביא והוא יום דביה יתפרע קודשא בריך הוא מאינן דעקון לון לישראל האי יום בא וקאים קמי קודשא בריך הוא ותבע מניה למעבד דינא ולשיצאה עמין ואתיהיב ליה רשו כמה דאת אמר (שם ב) ואספתי את כל הגוים אל ירושלם למלחמה וגו'</p>	<p>ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים בלא עת נדתה וגו', רבי חייא פתח ואמר הנה יום בא לה' וחלק שללך בקרבך, הפסוק הזה כך היה צריך להיות, הנה יום יבא, מה זה הנה יום בא. אלא שכבר בא טרם שנברא העולם, והוא היום שבו יעשה דין לרשעים, והוא היום שבו יפרע הקדוש ברוך הוא מאותם שהציקו להם לישראל היום הזה, בא ועומד לפני הקדוש ברוך הוא ומבקש ממנו לעשות דין ולכלות עמים, ונתנת לו רשות, כמו שנאמר ואספתי את כל הגוים אל ירושלם למלחמה וגו'.</p>
<p>רבי יצחק אמר תרין יומין⁴ אינן לקודשא בריך הוא⁵ חד שארי עמיה⁶ וחד אתי לקמיה⁷ ובאלין עביד קודשא בריך הוא קרבין בכלא וכד האי יומא⁸ אתי לאנהא קרבא אזדווג בההוא יומא אחרא⁹ ונטיל זיינין על זייניה ואנה קרבא בכלא באינן ראמין ונמוכין¹⁰ הדא הוא דכתיב (ישעיה ב יב) כי יום ליהויה צבאות על כל גאה ורם ועל כל נשא ושפל</p>	<p>רבי יצחק אמר שני ימים הם לקדוש ברוך הוא, אחד שרוי עמו ואחד בא לפניו, ובאלו עושה הקדוש ברוך הוא קרבות עם הכל, וכשבא היום הזה ללחום קרב הוא מזדווג עם אותו יום אחר ונוטל כלי זיין על כלי זיינו, ולוחם קרב בכלם באותם ימים ונמוכים, זהו שכתוב כי יום לה' צבאות על כל גאה ורם ועל כל נשא ושפל.</p>
<p>רבי שמעון אמר ואשה כי יזוב זוב דמה וגו' היינו דכתיב (שם לד ו) חרב ליהויה מלאה דם¹¹ מלאה דם ודאי דכתיב כי יזוב זוב דמה ימים רבים בלא עת נדתה היינו דכתיב (דניאל ט יד) וישקוד יהויה על הרעה ויביאה עלינו דתנינן קודשא בריך הוא אקדים פורענותא לעלמא</p>	<p>רבי שמעון אמר, ואשה כי יזוב זוב דמה וגו', היינו שכתוב חרב לה' מלאה דם, מלאה דם ודאי, שכתוב כי יזוב זוב דמה ימים רבים בלא עת נדתה, היינו שכתוב וישקד ה' על הרעה ויביאה עלינו, ששנינו הקדוש ברוך הוא מקדים פורענות לעולם, הרשעים מקדימים את</p>

¹ מלכות (אור יקר).

² דהיינו הת"ת וע"י היא נקמתו מן הרשעים והיא התובעת הדין והיינו אומרו אל ירושלם למלחמה. והכוונה בזה לבאר פסוק "ואשה כי יזוב זוב דמה" שהיא שופעת הדין ועת נדתה הוא היום הידוע, ובלא עת נדתה הוא שאר הזמנים שהיא פועלת ושופעת דין (אור יקר).

³ פ' מלכות (מ"מ).

⁴ הם גבורה עילאה וגבורה תתאה, גבורה עילאה "שארי עמיה" ממש שהיא דרוע שמאל של הקב"ה כנודע (אור יקר). הם בינה ומלכות (מ"מ).

⁵ אימא (רח"ו). פ' לז"א שהבינה משפעת בו והמלכות מקבלת ממנו בסוד עד תחת גבעות עולם, כמ"ש בריש פ' וארא וז"ש חד שארי עמיה שהוא בינה שנה"י דידה בתוכו, וחד אתי לקמיה היא מלכות שהיא לפני ז"א כמ"ש הזהר בכ"מ לפני ה' היא מלכות, וא"ש מ"ש "וכד האי יומא" שהיא מלכות אזדווג ביומא אחרא שהיא בינה, שלדברי הרח"ו קשיא רישא אסיפא, דברישא כתב תרין יומין הם זרין ובסיפא משמע תרין יומין הם מלכות ובינה שאמר אזדווג בההוא יומא אחרא שהיא בינה, וטעם פתיחה זו הנה יום בא לפי שמפרשו על המלכות וכן ואשה כי יזוב זוב דמה הי אהמלכות ג"כ כמ"ש הזהר לקמן (מ"מ).

⁶ ת"ת (רח"ו).

⁷ הוא גבורה תתאה שהיא יום בא לה' הנדרש לעיל (אור יקר). מלכות (רח"ו).

⁸ מלכות (רח"ו).

⁹ היינו גבורה תתאה דינקה מגבורה עילאה (אור יקר). בינה (רח"ו).

¹⁰ פ' השרים העליונים שהם על התחתונים אשר בעולם השפל שאין הקב"ה נפרע מאומה אלא אם כן נפרע מאלהיה תחלה כדכתיב ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים (אור יקר).

¹¹ י' אה"ה בריבוע הם י' דמים דגבורות בכללות הגבורה בגווה (רח"ו). ור"ל אע"פ שי' דמים הם לבושי ה' חסדים וה' גבורות, מ"מ כיון שהם אה"ה בריבוע דרך כלל הם גבורות, ולכן אמר י' דמים גבורות ר"ל שכולם גבורות כיון שהם באחוריים ודוק (מ"מ).

<p>חייביא מקדמין פורענותא בחוביהון למיתי לעלמא</p>	<p>הפרענות בחטאיהם לבא לעולם.</p>
<p>או כי תזוב על נדתה היינו (ויקרא כו יח) ויספתי ליסרה אתכם מהו ויספתי ליסרה אוסיף דינא על דינא! ואתן דמא על דמא יתיר על מה דאית בההוא חרב ליהויה מלאה דם</p>	<p>או כי תזוב על נדתה, היינו ויספתי ליסרה אתכם. מה זה ויספתי ליסרה, אוסיף דין על דין, ואתן דם על דם, יותר על מה שיש באותה החרב לה' מלאה דם.</p>
<p>כתיב (בראשית ח כא) לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם מהו לא אוסיף אלא לא אתן עוד תוספת לההוא חרב אלא כגוונא דיכיל עלמא למסבל והא כתיב ויספתי אלא ליסרה כתיב ולא לשיעאא הדא הוא דכתיב או כי תזוב על נדתה כל ימי זוב שומאתה</p>	<p>כתוב לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם, מה זה לא אוסיף, אלא לא אתן עוד תוספת לאותה חרב אלא כדוגמא שיכול העולם לסבול. והרי כתוב ויספתי, אלא כתוב ליסרה ולא לכלות, זהו שכתוב או כי תזוב על נדתה כל ימי זוב שומאתה.</p>
<p>מהו כל ימי זוב שומאתה אלא הייביא מסאבין בחוביהון לגרמיהון ומסאבין לאתר אחרא כמה דאת אמר (בדמבר יט כ) כי את מקדש יהויה טמא ואתער רוח מסאבא עליהו ולזמנא דאתי זמין קודשא בריך הוא לדכאה להו לישראל ולאעברא לההוא רוחא מסאבא מעלמא דכתיב (ישעיה נב א) לא יוסיף יבא בך עוד ערל וטמא וכתיב (זכריה יג ב) ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ מן הארץ ודאי (מאן דאתי לאסתאבא מסאבין ליה ודאי)</p>	<p>מה זה כל ימי זוב שומאתה, אלא שהרשעים מטמאים את עצמם בחטאיהם ומטמאים מקום אחר, כמו שנאמר כי את מקדש ה' טימא ומעוררים רוח טומאה עליהם ולעתיד לבא, עתיד הקדוש ברוך הוא לטהר את ישראל ולהעביר את אותה רוח טומאה מן העולם, שכתוב לא יוסיף יבא בך עוד ערל וטמא, וכתוב ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ, מן הארץ ודאי. (מי שבא להטמא מטמאים אותו ודאי).</p>
<p>רבי חזקיה הוה יתיב קמיה דרבי אלעזר² ליליא חד קמו בפלגות ליליא למלעי באורייתא פתח רבי אלעזר ואמר (קהלת ז יד) ביום טובה היה בטוב וגו' גם את זה לעומת זה עשה האלהים וגו'</p>	<p>רבי חזקיה היה יושב לפני רבי אלעזר, לילה אחד קמו בחצות הלילה לעסוק בתורה, פתח רבי אלעזר ואמר, ביום טובה היה בטוב וגו', גם את זה לעומת זה עשה האלהים וגו'.</p>
<p>ביום טובה היה בטוב בזמנא דאסגי קודשא בריך הוא חסד בעלמא בעי בר נש למיהך בשוקי ולאתחזאה קמי כלא דהא כד שארי טיבותא דקודשא בריך הוא בעלמא בכלא שארי ובכלא עביד טיבו ואסגי ליה בעלמא ובגין כך יתחזי בר נש באתגלייא בשוקי ועביד טיבו דלשרי עליה טיבו אחרא הדא הוא דכתיב ביום טובה היה בטוב וגו' ודאי</p>	<p>ביום טובה היה בטוב, בזמן שהקדוש ברוך הוא מרבה חסד בעולם, צריך אדם ללכת בשוקים ולהראות לפני הכל, שהרי כשמתחיל טובו של הקדוש ברוך הוא בעולם, הוא שורה בכל, ובכל הוא עושה טוב, ומרבה אותו בעולם, ולכן יראה אדם בגלוי בשוקים ויעשה טוב שישרה עליו טוב אחר, זהו שכתוב ביום טובה היה בטוב, היה בטוב ודאי.</p>
<p>וביום רעה ראה לא כתיב וביום רעה היה ברע אלא ביום רעה ראה דהא בשעתא דדינא תלייא בעלמא לא לבעי ליה לאיניש לאתחזאה בשוקא</p>	<p>וביום רעה ראה לא כתוב וביום רעה היה ברע, אלא ביום רעה, ראה, שהרי בשעה שהדין תלוי בעולם אדם צריך לא להראות בשוק</p>
<p>נד/ב</p>	
<p>ולמיהך יחידאה בעלמא דהא כד דינא שריא</p>	<p>וללכת יחידי בעולם, שהרי כשדין</p>

¹ כי כל היום אלף שנים נגזר שתהיה דוה בנדתה ופשעינו האריכו קצנו (רח"ו).
² שייכות ענין זה לפ' זו משום מתי דמסיק ת"ח הכי ילפינן מנגע דביתא (מ"מ).

<p>בעלמא על כלא שארי ומאן דפגע ביה ואערע קמיה יתדן בההוא דינא וכדין כתיב (משלי יג כג) ויש נספה בלא משפט דהא משפט אסתלק מצדק ולא שרייז דא בדא על עלמא</p>	<p>שרוי בעולם, הוא שורה על הכל, ומי שפוגע בו ונפגש לפניו, ידון באותו הדין, ואז כתוב ויש נספה בלא משפט, שהרי משפט הסתלק מצדק ולא שורים זה עם זה על העולם.</p>
<p>ועל דא ראה ראה והוי נטיר אשגה ועיין לכל סטר והוי ידע דבכלהו שריא דינא ולא תפוק לבר ולא תתחזי בשוקא בגין דלא ישרי עלך</p>	<p>ועל כן ראה, ראה והיה שמור, השגח ועיין לכל צד, והיה יודע שבכלם שרוי הדין, ואל תצא החוצה, ואל תראה בשוק, כדי שלא ישרה עליך.</p>
<p>מאי טעמא בגין דגם את זה לעומת זה עשה האלהיים כמה דכד שארי טיבו בעלמא שרי על כלא כך כד שריא דינא בעלמא שרי על כלא ומאן דאערע ביה אתפס</p>	<p>למה, משום שגם את זה לעומת זה עשה האלהים, כמו שכאשר שורה הטוב בעולם, הוא שורה על הכל, כך כששורה הדין בעולם, הוא שורה על הכל, ומי שפוגש בו נתפס.</p>
<p>תא חזי כד דינא שריא בעלמא כמה סייפין תליין דנפקי מההוא חרב עלאה וזקפין רישא וחמאן דהא ההוא חרב עלאה סומקא מלייא דמא בכל סטרין כדין גזרין נימוסין וכמה סייפיא אתערין¹ (ס"א כדין פסירן סייפין וכמה נימוסין אתערין) כמה דאת אמר (שיר ג ח) איש חרבו על ירכו וכתוב (יהושע ה יג) וחרבו שלופה בידו וכלהו משתכחי למעבד דינא ומאן דיערע בהו אתזק</p>	<p>בא וראה, כשדין שרוי בעולם כמה חרבות תלויות, שיוצאות מאותה חרב עליונה, וזוקפים ראש ורואים, שהרי אותה חרב עליונה היא אדומה מלאה דם בכל הצדדים, ואז גוזרים גזרות, וכמה חרבות מתעוררים (אז פועלים חרבות וכמה גזירות מתעוררים), כמו שנאמר איש חרבו על ירכו, וכתוב וחרבו שלופה בידו, וכולם מצויים לעשות דין, ומי שפוגש בהם נזוק.</p>
<p>כתיב (בראשית יט יט) הנה נא מצא עבדך חן בעיניך ותגדל חסדך וגו' מאי טעמא² בגין דבכל אתר³ דינא שריא בכלא שריא בין במתא בין במדברא ובסחרנא דמתא</p>	<p>כתוב הנה נא מצא עבדך חן בעיניך ותגדל חסדך וגו', למה, משום שבכל מקום שהדין שרוי, בכל הוא שורה, בין בעיר בין במדבר וסביב העיר.</p>
<p>תו פתח ואמר (שיר ח ו) שימני כחותם על לבך וגו' שימני כחותם כנסת ישראל אמרה דא לקודשא בריך הוא שימני כחותם מאן הוא חותם דא חותם דגושפנקא דקשוט</p>	<p>עוד פתח ואמר שימני כחותם על לבך וגו', שימני כחותם, כנסת ישראל אמרה את זה לקדוש ברוך הוא, שימני כחותם, מי הוא החותם, זהו חותם הטבעת של האמת.</p>
<p>כחותם על לבך דא חותם של תפילין⁴ דאנח בר נש על לביה כחותם על זרועך דא יד כהה⁵ דמנח בההוא זרוע ומנו יצחק וכנסת ישראל</p>	<p>כחותם על לבך, זהו חותם של תפילין, שמניח אדם על לבו, כחותם על זרועך, זו יד כהה, שמניח באותה זרוע, ומיהו יצחק. וכנסת ישראל אומרת, שימני</p>

¹ על הגורמים זה המעשה (רח"ו).

² פי' מ"ט אמר לו "ותגדיל חסדיך וכו'", הא כיון שיצא מסדום כבר ניצול, וא"כ מהו הגדלת החסד (מ"מ).

³ ור"ל כיון שניתן רשות למחבל חפ"י בסחרני דמתא, ניתן לו רשות ומן הראוי היה נענש, לזה אמר ותגדל חסדיך (מ"מ).

⁴ פי' כתב הרב שביום באים מוחין לז"א, ואחר התפלה מסתלקים המוחין על ראשו, והרשימו של המוחין לבד הוא שנשאר, ובלילה עושה רשימו דז"א למעלה על ראשו, ורשימו דמלכות בתוך החזה דז"א כנגד הלב ובבוקר עולה כתר דנוק' עד שמאל דז"א ונקשר שם ונכנס בו רשימו דמלכות שהוא כנגד הלב, ואז ז"א מתקנא גם הוא ושואב רשימו דיליה וז"ס התפלין שהם רשימו דמוחין דאתמול. ועי' בפ' ויחי דף רמה ע"א מ"ש שם וז"ש דא חותם של תפילין שהוא רשימו דמוחין של מלכות שהם תפילין של יד (מ"מ).

⁵ פי' כתר דנוק' שהוא קשור בזרוע שמאל דז"א ובו נכנסים רשימו דמוחין (מ"מ).

<p>קאמר שימני כחותם חותם מבעי ליה מאי כחותם כאינון תפלין דרישא¹ דאתי שבחא לכל גופא ועל דא תפלין בזרוע על הלב ובדא אשתכח בר נש שלים כגוונא דלעילא</p>	<p>כחותם, היה צריך להיות חותם, מה זה כחותם, כאותן תפלין של ראש שמביא שבח לכל הגוף, ועל כך תפלין בזרוע על הלב, ובזה נמצא אדם שלם כדוגמא שלמעלה.</p>
<p>כי עזה כמות אהבה מאי כי עזה כמות אלא לא אשתכח קשיותא בעלמא כמה דפרישו דנפשא מגופא כד בעיין לאתפרשא (ועל דא) כך אהבת כנסת ישראל לקודשא בריך הוא דלא אתפרשן לעלמין ובגין כך תפלה של יד אתקשרא בזרוע לקיימא דכתיב (שם ב ו) שמאלו תחת לראשי</p>	<p>כי עזה כמות אהבה, מה זה כי עזה כמות. אלא לא נמצאת קשיות בעולם כמו פרידת הנפש מהגוף כשרוצים להיפרד, (ועל זה) כך אהבת כנסת ישראל לקדוש ברוך הוא, שלא נפרדים לעולמים, ולכן תפלה של יד נקשרת בזרוע, לקיים את הכתוב שמאלו תחת לראשי.</p>
<p>קשה כשאל קנאה בכל דרגין דגיהנם לא אית קשיא כשאל² דנחית לתתא מנייהו בר ההוא דרגא דאקרי אבדון³ ודא ודא אשתתפו כחדא ודא קשיא להו לחייביא מכלא</p>	<p>קשה כשאל קנאה, בכל דרגות הגיהנם, אין קשה כמו השאל, שיורד למטה מכולם, פרט לאותה מדרגה שנקראת אבדון, וזה וזה השתתפו כאחד, וזה קשה לרשעים מהכל.</p>
<p>כך קשה כשאל קנאה דלית קנאה אלא ברחימותא ומגו רחימותא אתי קנאה ומאן דקני לההוא דרחים⁴ יתיר קשיא ליה לאתפרשא מניה מההוא דרגא דאקרי שאל דאיהו קשיא מכל דרגין דגיהנם</p>	<p>כך קשה כשאל קנאה, שאין קנאה אלא באהבה, ומתוך אהבה באה קנאה, ומי שמקנא לאותו שאוהב ביותר, קשה לו להיפרד ממנו מאותה דרגה שנקראת שאל, שהיא קשה מכל דרגות הגיהנם.</p>
<p>רשפיה רשפי אש שלהבת יה ומאן איהו שלהבת יה⁵ דא אשא דנפיק מגו שופר⁶ כליל מרוחא ומיא ומגו ההוא שלהובא כד מתלהטא בכנסת ישראל אוקיד עלמא בשלהובתא בקנאה דקודשא בריך הוא ובשעתא דהיא מקנאה ליה ווי דאערע בשלהוביתא דאיהו יתוקד בהו</p>	<p>רשפיה רשפי אש שלהבת יה, ומי היא שלהבת יה, זו אש שיוצאת מתוך שופר כלולה מרוח ומים, ומתוך אותה השלהבת כשמתלהטת בכנסת ישראל, שורפת העולם בשלהבת, בקנאה של הקדוש ברוך הוא. ובשעה שהיא מקנאה לו, אוי לפוגש בשלהבת שהוא ישרף בהם.</p>
<p>תו פתח ואמר (שם ח ז) מים רבים לא יוכלו לכבות וגו' מים רבים דא דרועא ימינא⁷ דבעי לקשרא ביה קשרא דתפלה על דרועא שמאלא</p>	<p>עוד פתח ואמר, מים רבים לא יוכלו לכבות וגו', מים רבים זו זרוע ימין, שצריך לקשר בה קשר של תפלה על זרוע שמאל לקיים וימינו תחבקני.</p>

¹ פי' שהרשימו של המוחין דנוק' הם ברשימו דמוחין דז"א שהם תפלין של ראש (מ"מ).

² יסוד דסט"א (רח"ו).

³ מלכות דסט"א (רח"ו). ור"ל ששאל הוא קשה מן הראשונים ואבדון קשה משאל (מ"מ).

⁴ פי' המקנא לאשתו הוא מפני אהבתה אינו רוצה שתהא יצאנית ופרוצה אבל היא קשה הדבר בעיניה, וזהו קשה כשאל קנאה כמה דשאל קשה לחייביא כך מאן דקני לההוא דרחים, קשה בעיניו זאת הקנאה יותר משאל שקשה לרשעים (מ"מ).

⁵ ח"א רמה ע"א ח"ב קיד ע"א (לש"ו).

⁶ פי' הגבורות שיוצאים מבינה ונק' שלהבת שהם דינים ונק' א"ש לפי שהם שלשים גבורות כל א' כלולה מעשר הם ש', ועם הכולל הם א"ש, ועי' בפרשת בשלח דף קנו ע"א ומ"ש שם (מ"מ).

⁷ פי' חסד דז"א ושיעור הכתוב מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה, היינו הגבורות שבה שמחממים אותה לזיווג, ולכאורה כשמאיר בה חסד דז"א אנו אומרים שכלים הגבורות הראשונים שגורמים האהבה כמ"ש הרב ז"ל משל למעיין הנוטף טיפין טיפין וארובות השמים נפתחו עליו שאינם נראים אותם הטיפים, ולפי דבר אחר מים רבים הוא בינה יתפרש ג"כ על ענין זה וכמ"ש בפ' ויצא שאפילו הווי ליה כסותי מרקמן וכי' שפי' שם שהאורות של המלכות נקראים תבן ולבנים לגבי האורות הבינה ולכן אמר לא יוכלו לכבות וכי' (מ"מ).

לקיימא וימינו תחבקני	
דבר אחר מים רבים דא הוא נהר עלאה ¹ דמניה נפקין נהרין לכל עבר וכלהו נגדין ואתמשכן מניה ² כמה דאת אמר (תהלים צג ד) מקולות מים רבים מאינון קולות דמים רבים דנפקן ואתמשכן מניה ונהרות כמה דאת אמר נשאו נהרות וגו'	דבר אחר, מים רבים, זהו הנהר העליון שממנו יוצאים נהרות לכל העברים, וכולם שופעים ונמשכים ממנו, כמו שנאמר מקולות מים רבים, מאותם קולות של מים רבים שיוצאים ונמשכים ממנו, כמו שנאמר נשאו נהרות וגו'.
אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה כנסת ישראל לקודשא בריך הוא יבוזו לו בוז יבוזו לו יבוז מבעי ליה מאי יבוזו לו אלא אם יתן איש דא קודשא בריך הוא את כל הון ביתו כמה דאת אמר (משלי כד ד) כל הון יקר ונעים באהבה דכנסת ישראל לגביה ולא לאתקשרא בהרה	אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה שאוהבת כנסת ישראל את הקדוש ברוך הוא, יבוזו לו. בוז יבוזו לו, היה צריך להיות יבוז, מהו יבוזו לו. אלא אם יתן איש, זה הקדוש ברוך הוא, את כל הון ביתו, כמו שנאמר כל הון יקר ונעים, באהבה של כנסת ישראל אליו, ולא להתקשר עמה.
בוז יבוזו לו כל אינון	בוז יבוזו לו, כל אותם
תוספתא	
בוז יבוזו לו מאי בוז יומא תניינא ויומא שתיתאה ויומא שביעאה דסוכות דבהון הוו מנסכי מים ויין דשבעה יומין דסוכות בהון הוו מקריבין ישראל שבעים פרים לכפרא על שבעין ממנן בגין דלא	בוז יבוזו לו, מה זה בוז, יום שני ויום ששי ויום שביעי של סוכות, שבהם היו מנסכים מים ויין של שבעת ימי הסוכות, בהם היו מקריבים ישראל שבעים פרים לכפר על שבעים ממונים כדי שלא
נה/א	
זהר	
אכלוסין וכל אינון משריין דלעילא לההוא הון יקר ³ דהא לית רעותא ⁴ לכולהו ⁵ אלא	אוכלוסים וכל אותם מחנות שלמעלה לאותו הון יקר, שהרי אין רצון לכלם אלא בשעה שמתקשרת כנסת ישראל עם

¹ בינה (רח"ו).

² הה"ג מתעוררים מסטרהא שהם הנה"י שלה שנקראים סטרהא וידוע שהחכמה שהוא סוד החסד שנעשו ממנו חכמה הוא מקבל תחלה כל השפע וממנו יוצא הדעת מזיווגו עם הבינה שנמצא שהחסד שה"ס החכמה שם המים רבים שהם גבורות בינה, וחסד נקרא אהבה וזהו מים רבים גבורות דבינה והטעם שנקראים מים רבים, מפני שעל ידי ההשתלשלות למטה נאחזים בגבורות ההם החיצונים שהם נקראים רבים וזהו מים רבים. גם חסד הוא הוא שורש לחג"ת וכולם מקבלים על ידו, וכמה רבים תלתא, וז"ש מים רבים דגבורות הבינה לא יוכלו לכבות את האהבה דחסד ואינו בכל מציאות האהבה שיש בו או יש לפרש כמ"ש שעיקר האהבה והשלהובין דרחימו באים מהתעוררות הגבורות בסוד שמאלו תחת לראשי, וממנו באים השלהובים דרחימו ואהבת דודים, והוה אמינא כיון שבאים הה"ג דבינה, אז בכל מציאות השלהובין דרחימו הבאים מגבורה, כי אין הדין נמתק אלא בשרשו, ואז בטל מציאות אישין דרחימו, לכן אומר מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה שבאה מחמימות הגבורות דאישין דרחימו, לכן אומר מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה שבאה מחמימות הגבורות דמכבות. ואדרבה כשבאים הה"ג דבינה במלכות מוסיפים הבל חמימות אהבה שלהובין דרחימו בסוד אהבה רבה (מ"מ).

³ נשמר דלמאי דהשתא מפרשינן "איש דא קב"ה" לא מתיישבא "יבוזו לו" לאיש ח"ו, לזה אמר כי יבוזו אהדר אל ההון שלא יתרצו בו, וז"ש "לההוא הון יקר" ואם תאמר למה, וכי הם נהנים אלא מהשפע והרי השפע למה יבוזו (אור יקר).

⁴ וירצה שהשפע, דהיינו הון, הוא נשפע מהבינה על ידי הת"ת להמלכות בחייליה. אמנם שפע רצון הכתר אינם משיגים אלא בהיות היחוד "דהא לית רעותא" דהיינו שפע הרצון (אור יקר).

⁵ יושפע לכל העולמות כולם יחד, ויתרצו ממנו (אור יקר).

<p>בשעתא דכנסת ישראל מתקשרא ביה בקודשא בריך הוא¹ ומתעטרא בהדיה² כדין כל אינון אכלוסין³ וכל אינון משריין⁴ וכלהו עלמין⁵ כלהו בחדו⁶ בנהירו⁷ בברכאין⁸ (ועל דא אמר⁹) כתיב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני¹⁰</p>	<p>הקדוש ברוך הוא ומתעטרת עמו, ואז כל אותם האוכלוסים וכל אותם המחנות וכל העולמות, כולם בשמחה באור ובברכות, (ועל זה אמר) כתוב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני.</p>
<p>מאן דאנח תפלין כד מנח תפלה של יד בעי לאושטא דרועא שמאלא לקבלה לכנסת ישראל ולקשרא קשרא עם ימינא בגין לחבקא לה לקיימא דכתיב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני לאתחזאה בר נש כגוונא דלעילא¹¹ ולא תעטרא בכלא¹² וכדין בר נש שלים בכלא בקדושה עלאה וקודשא בריך הוא קארי עליה (ישעיה מט ג) ישראל אשר בך אתפאר</p>	<p>מי שמניח תפלין, כאשר מניח תפלה של יד, צריך להושיט זרוע שמאל לקבל את כנסת ישראל ולקשר קשר עם הימין, כדי לחבק אותה, לקיים את הכתוב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני, שיראה האדם כדוגמא שלמעלה, ולהתעטר בכל. ואז האדם שלם בכל, בקדושה עליונה, והקדוש ברוך הוא קורא עליו ישראל אשר בך אתפאר.</p>
<p>רבי חזקיה פתח ואמר (תהלים יז א) שמעה יהוה צדק וגו' כמה חביבה¹³ כנסת ישראל קמי קודשא בריך הוא דבכל זמנא¹⁴ דכנסת ישראל אתת לקמיה דקודשא בריך הוא¹⁵ קודשא בריך הוא אזדמן¹⁶ לקבלה דא הוא דכתיב שמעה יהוה צדק הקשיבה רנתי האזינה תפלתי</p>	<p>רבי חזקיה פתח ואמר, שמעה ה' צדק וגו', כמה חביבה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, שבכל זמן שכנסת ישראל באה לפני הקדוש ברוך הוא, הקדוש ברוך הוא מזדמן כנגדה, זהו שכתוב שמעה ה' צדק הקשיבה רנתי האזינה תפלתי.</p>
<p>אמר דוד, אני התקשרתי עם כנסת</p>	<p>אמר דוד, אני התקשרתי עם כנסת</p>

¹ לא קב"ה בכנס"י שזהו אהבתו אליה, שעליה נאמר לא יוכלו לכבות את האהבה, אלא "כנס"י מתקשרא ביה בקב"ה" דהיינו אהבתה וחיבוקה אליו, שעל זה נאמר "אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה" תמורת אהבה זו "בוז יבוזו", והטעם כי אחרי השנות האהבה מכופלת ממנו אליה, ואח"כ ממנה אליו כדפי' (אור יקר).

² שמקבלת כל מה שבתוכו בה, דהיינו סוד עיטורין כדפי' בפרשת נח, וכל מה שמצוייר בזכר מצטייר בנקבה, ומחתים בה כל צורתו, ואז הרצון מתפשט בכל העולמות כולם, דרך כלל ופרט (אור יקר).

³ דלית אכלוסא פחותה מס' רבוא (אור יקר).

⁴ רבוא רבוון מתחלקת האוכלוסין למחנות, והעד, דגלי ישראל, וכן לא זו בלבד, אלא אפילו מציאות העולם ששכונים בו האוכלוסין והמשריין (אור יקר).

⁵ שכל מציאות המקום והעולם ששכונים בו גם כן חי בעצמו, ונהנה מהרצון הנשפע כדפי' (אור יקר).

⁶ מצד הבינה השמאלית (אור יקר).

⁷ מצד הדעת האמצעי (אור יקר).

⁸ מצד החכמה הימינית שהם ג' מקורו מהכתר חכמה ותבונ הודעת שורש לחסד גבורה ת"ת (אור יקר).

⁹ הוקשה לו, כי לפי הנראה אין ענין זה מהאהבה ממש אלא מה שנעשה אחר האהבה שהוא היחוד והשפעת הרצון, אם כן אמאי תלי בדלא תניא, לימא אם יתן איש את כל הון ביתו ברצון לא באהבה כיון שאינו העיקר, לזה אמר כדבריו לעיל "אלא בשעתא וכו'" שאותה השעה יגרום כל הטובה הנזכרת, ולזה ידוע להם שבאהבה תלוי הכל, שמיד בהיות האהבה מיד תהיה הרצון, ומטעם זה גם כן היא בעצמה לא תשאל מאת הת"ת הרצון או היחוד אלא האהבה לבד, שיודעת היא שאחר היותה בין תרין דרועין דמלכא תו לא צריכא דממילא תבא אליה (אור יקר).

¹⁰ וכן פי' בענין שתפלת ערבית רשות והביא ראייה ממעשה המצוה "מאן דאנח וכו'" שעושה בהניח היד החבוק הזה ומיד הראש בא יבא אליה ברנה אחר חבוק היד בין ב' זרועות (אור יקר).

¹¹ בסוד חיבוק (אור יקר).

¹² בהנחת הראש ואז נמשך אליו כל הקדושה העליונה שהכל תלוי בזה כדפי' (אור יקר).

¹³ שאין עוכב הזווג מצדו אלא מצדה שאין לה הכנה (אור יקר).

¹⁴ ואם תאמר ולמה ידחה אותה דקאמר "דכל זמנא" ויש לומר דהיינו שיש בעולם בלתי הגונים ועכ"ז כיון שיש לה מציאות מועט להתעורר לבא אל היכל המלך "אזדמן לקבלה" ואינו מסתלק ממנה ומתעלם ממנה אלא כאשר אין לה עזר כלל (אור יקר).

¹⁵ בהתעוררות הזווג אינו מחזיר פניה ריקם בלך ושוב אלא קב"ה אזדמן להזדווג עמה בסוד השפע והעיקר כי התעוררות הזווג תלוי במעשים הטובים ובהם מאירה פניה נגד בעלה בסוד אור חוזר (אור יקר).

¹⁶ בסוד אור ישר (אור יקר).

<p>כמה דהיא אשתכחת לקמך אנא נמי אשתכחנא ובגין כך שמעה יהו"ה צדק בקדמיתא ולבתר הקשיבה רנתי האזינה תפלתי בלא שפתי מרמה</p>	<p>ישראל, כמו שהיא נמצאת לפניך, גם אני כך נמצא, ולכן שמעה ה' צדק בראשונה, ואחר כך הקשיבה רנתי האזינה תפלתי בלא שפתי מרמה.</p>
<p>מאי בלא שפתי מרמה אלא הכי תנינן כל מלה ומלה! דצלותא¹ דאפיק בר נש מפומיה סלקא לעילא² ובקעת רקייעין³ ועאלת לאתר דעאלת ותמן אתבחתת ההיא מלה אי היא מלה דכשרא אי לא אי איהי מלה דכשרא עאלין לה קמי מלכא קדישא למעבד רעותה ואי לאו סאטין לה לבר ואתער בההיא מלה רוחא אחרא</p>	<p>מהו בלא שפתי מרמה, אלא כך שנינו, כל דיבור ודיבור של תפלה שמוציא אדם מפיו עולה למעלה ובוקע רקייעים ונכנס למקום שנכנס, ושם נבחן אותו הדיבור, אם זה דיבור כשר אם לא, אם זה דיבור כשר מכניסים אותו לפני המלך הקדוש לעשות רצונו, ואם לא מסטים אותו החוצה ומתעוררת באותו דיבור רוח אחרת.</p>
<p>ותא חזי כתיב ביה ביוסף (שם קה יח) ענו בכבל רגלו וגו' עד אימתי ענו בכבל רגלו עד עת בא דברו אמרת יהו"ה צרפתהו⁴ עד עת בא דברו דמאן אלא עד עת בא דברו (דיוסף ואתבחינן) ההיא מלה הדא הוא דכתיב אמרת יהו"ה צרפתהו כדין שלח מלך ויתירהו מושל עמים ויפתחהו</p>	<p>ובא וראה, ביוסף כתוב ענו בכבל רגלו וגו', עד מתי ענו בכבל רגלו, עד עת בא דברו אמרת ה' צרפתהו, עד עת בא דברו של מי, אלא עד עת בא דברו (של יוסף ונבחן), אותו דיבור, זהו שכתוב אמרת ה' צרפתהו, ואז שלח מלך ויתירהו, מושל עמים ויפתחהו.</p>
<p>אדהכי הוה אתא צפרא אמר רבי אלעזר כתיב (ש"א כה כט) והיתה נפש אדני צרורה בצרור החיים נפש אדני סתם⁵ כמה דאת אמר (תהלים כד ד) אשר לא נשא לשוא נפשי הא עידנא בצפרא לאתקשרא כנסת ישראל ולא אתחברא בבעלה זכאין אינון צדיקיא דמשתדלין באורייתא בליליא ואתאן לאתקשרא ביה בקודשא בריך הוא ובכנסת ישראל עלייהו כתיב (משלי כג כה) ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך</p>	<p>בינתיים היה בא הבוקר, אמר רבי אלעזר כתוב והיתה נפש אדני צרורה בצרור החיים, נפש אדני סתם, כמו שנאמר אשר לא נשא לשוא נפשי, הרי הזמן בבוקר לקשר את כנסת ישראל ולחברה לבעלה, אשרי הצדיקים שעוסקים בתורה בלילה, ובאים להתקשר עם הקדוש ברוך הוא ועם כנסת ישראל, עליהם כתוב ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך.</p>
<p>אמר רבי אלעזר כתיב (ויקרא טו לא) והזרתם את בני ישראל מטומאתם וגו' בטמאם את משכני אשר בתוכם והזרתם כהאי זר דאיהו זר מכלהו ולא אתחבר במה דליתיה דיליה</p>	<p>אמר רבי אלעזר כתוב והזרתם את בני ישראל מטומאתם וגו' בטמאם את משכני אשר בתוכם. והזרתם, כמו הזר הזה שהוא זר מכולם ולא מתחבר במה שאינו שלו.</p>
<p>ותא חזי בשעתא דמסתאבין בני נשא לתתא מסאבין לון כלא והא אתמר אבל בשעתא דרוח מסאבא אתער (ס"א לתתא אתער רוחא כו') חשבתון זר אלא רוחי מסאבא דלתתא אתער</p>	<p>ובא וראה בשעה שאנשים מטמאים למטה, מטמאים אותם בכל, והרי זה נאמר, אבל בשעה שרוח הטומאה מתעוררת (למטה מתעוררת רוח וכו') נחשבתם כזר, אלא רוח טומאה שלמטה</p>

¹ אור תורה או תפלה וכיוצא (אור יקר).

² כל עובי האויר עד הרקיע (אור יקר).

³ עד עלותה להיכלות ושם היא נבדקת כפי ענינה ומהותה, אם דבור בטל או מצוה, אם רע אם תפלה בכוונה וכיוצא, ואם טהורה היא, מעלים אותה עוד אל לפני המלך דהיינו למעלה מההיכלות (אור יקר).

⁴ פי' שהמלכות בחנה בדברי יוסף ובתפלתו ומצאתו צדיק, ואזי שלח מלך ויתירה הפרשה א"נ כמ"ש בפ' מקץ שלח למלך הוא ז"א מושל עמים היא מלכות, שז"א שלח למלכות להתיר יוסף ממאסר (מ"מ).

⁵ פי' מלכות שהיא צרורה בצרור החיים שהיא היסוד שיש בו מוחין דא"א, הנקראים חיים (מ"מ).

<p>רוח מסאבא אחרא ואתיהיב ליה רשותא לנהתא לעלמא</p>	<p>מעוררת רוח טומאה אחרת ונותנת לה רשות לרדת לעולם.</p>
<p>מאי רשותא רשותא דקדושה דהוה נחית ומחי ביה לא אשתכח ואסתלק וכדין אתגלייא דינא לקבליהון דחייבין ואוסיף דינא על דיניה וכדין תרין רוחין משתכחין בעלמא חד רוחא דדינא וחד רוחא דמסאבא</p>	<p>איזו רשות, רשות של קדושה, שהיה יורד ומכה בו, לא נמצא ומסתלק, ואז מתגלה הדין כנגד הרשעים, ומוסיף דין על דינו, ואז שתי רוחות נמצאות בעולם, אחת רוח הדין ואחת רוח הטומאה.</p>
<p>אמר רבי אלעזר אצטריכנא הכא למימר מלה דאוליפנא מאבא תא חזי הכא ילפינן מנגע דביתא דכד רוחא מסאבא שריא בביתא וקודשא בריך הוא בעי לדכאה ליה שדר נגע צרעת בביתא! לקטרגא דא בדא וההוא נגע לא אעדי מביתא ואף על גב דרוח מסאבא אסתלק מההוא ביתא עד דינתצון ביתא אבנין ואעין וכלא כדין אתדכי אתרא</p>	<p>אמר רבי אלעזר הצטרכתי כאן לומר דבר שלמדתי מאבי, בא וראה, כאן למדנו מנגע הבית, שכאשר רוח טומאה שורה בבית, והקדוש ברוך הוא רוצה לטהר אותו, שולח נגע צרעת בבית, לקטרג זה עם זה, ואותו הנגע לא סר מהבית, ואף על גב שרוח טומאה הסתלקה מאותו בית, עד שינתצו את הבית האבנים והעצים והכל, אז נטהר המקום.</p>
<p>כהאי גוונא מאן דאסתאב ואתער רוח מסאבא ושאריו עלוי כד בעי קודשא בריך הוא לדכאה עלמא אתער רוח דינא תקיפא ואשתכח בעלמא ושריא על ההוא רוח מסאבא ומקטרגי דא בדא עד</p>	<p>כדוגמא זה, מי שנטמא ומעורר רוח טומאה ושורה עליו, כשרוצה הקדוש ברוך הוא לטהר את העולם, מתעוררת רוח דין קשה, ונמצאת בעולם ושורה על אותה רוח טומאה ומקטרגים זו עם זו, עד</p>
<p>תוספתא</p>	
<p>ישתאר עלמא הרוב מנייהו הדא הוא דכתיב (במדבר כט יב) ובחמשה עשר יום וגו' והקרבתם עולה אשה וגו' (ע"כ התוספתא)</p>	<p>ישאר העולם חרוב מהם, זהו שכתוב ובחמשה עשר יום וגו' והקרבתם עלה אשה וגו'.</p>
<p>נה/ב</p>	
<p>דיתעבר מעלמא² וההוא רוח דינא תקיפא לא אסתליק מאתריה עד דינתין אתר שייפין וגרמין וכלא כדין אתדכי עלמא ואתעברו מיניה רוחין מסאבין ועלמא אשתכח בדכוי</p>	<p>עד שתעבור מן העולם, ואותה רוח הדין הקשה לא מסתלקת ממקומה, עד שינתץ את המקום איברים ועצמות והכל, ואז נטהר העולם ועוברות ממנו רוחות של טומאה, והעולם נמצא בטוהר.</p>
<p>ועל דא תנינן אתא לאסתאבא מסאבין ליה ודאי³ ווי ליה לבר נש כד שארי עליה רוח מסאבא ואשתכח ביה בעלמא דודאי לינדע דקודשא בריך הוא בעי לבערא ליה מן עלמא זכאין אינון צדיקיא דכלהו קדישין⁴ ואשתכחו בקדושה קמי מלכא קדישא ושריא עליהו רוח</p>	<p>ועל זה שנינו, הבא לטמא מטמאים אותו ודאי, אוי לאדם כששורה עליו רוח טומאה, ונמצא בה בעולם, שודאי ידע שהקדוש ברוך הוא רוצה לבערו מן העולם, אשרי הצדיקים שכולם קדושים ונמצאים בקדושה לפני המלך הקדוש, ושורה עליהם רוח הקדוש בעולם הזה</p>

¹ פי' נגע הקדוש כמ"ש בפ' תזריע (מ"מ).

² היינו היסורים הנשפעים על האדם לטהרת עונותיו (רח"ו).

³ בטומאה אחת כדי לטהרו מסאבין ליה בטומאה אחרת קשה ודין חזק, ואז שם יעמוד עד יבער אותו מן העולם, ולפעמים לא ינתץ הבית צא ולמד סתום מן המפורש מבתי המנוגע אלא דנקט בדרבה מיניה (אור יקר).

⁴ במעט קדושה שהם עוסקים בה, ואחר כך מקדשים אותה יותר, וז"ש "ואשתכחו וכו'", ונוסף על הכל "בהאי עלמא" כשיעורו, "ובעלמא דאתי" כשיעורו כדפי' (אור יקר).

<p>קדישא בהאי עלמא ובעלמא דאתי כיון דאתא צפרא קמו אזלו</p>	<p>ובעולם הבא, כיון שבא הבוקר קמו והלכו.</p>
<p>עד דהוו אזלי פתח רבי אלעזר ואמר (בראשית לב ב) ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים ויעקב הלך לדרכו, שהיה הולך לקבל אבוהי!</p>	<p>בעוד שהיו הולכים, פתח רבי אלעזר ואמר ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים, ויעקב הלך לדרכו, שהיה הולך כנגד אביו.</p>
<p>תא חזי כל זמנא דיעקב² אשתכח לגביה דלבן לא מליל עמיה קודשא בריך הוא (ולא אשתכח לגביה?)</p>	<p>בא וראה כל זמן שיעקב נמצא אצל לבן לא דיבר עמו הקדוש ברוך הוא (ולא נמצא אצלו).</p>
<p>ואי תימא והא כתיב (שם לא ג) ויאמר יהוה אל יעקב שוב אל ארץ אבותיך ולמולדתך וגו' האי בסופא הוה בזמנא דבעא לאתפרשא מלבן וכד אתפרש מניה אתו לקבליה אינון מלאכי ואוזפורה בארחא</p>	<p>ואם תאמר, הרי כתוב ויאמר ה' אל יעקב שוב אל ארץ אבותיך ולמולדתך וגו', זה היה בסוף, בזמן שרצה להיפרד מלבן, וכשנפרד ממנו באו לקראתו אותם מלאכים וליווהו בדרכו.</p>
<p>תא חזי כתיב ויפגעו בו ויפגע במלאכי אלהים מבעי ליה מאי בו³ אלא אינהו אתו לאתכללא ביה⁴ (ואוזפורה בארחא) מאי לאתכללא ביה אלא אינון מסטרא דגבורה קאתיין דכתיב מלאכי אלהים וחמא מסטרא אחרא מלאכי דרחמי ואתכללו ביה רחמי ודינא</p>	<p>בא וראה, כתוב ויפגעו בו, היה צריך להיות ויפגע במלאכי אלהים, מה זה "בו", אלא הם באו להכלל בו (וליווהו בדרך), מה זה להיכלל בו, אלא הם באו מצד הגבורה, שכתוב מלאכי אלהים. וראה מצד אחר מלאכי רחמים, ונכללו בו רחמים ודין.</p>
<p>תא חזי בקדמיתא⁵ מחנה אלהים זה חד לבתר ויקרא שם המקום ההוא מחנים תרי חד מסטרא דדינא וחד מסטרא דרחמי מלאכין מהאי גיסא ומלאכין מהאי גיסא ועל דא כתיב ויפגעו בו בו דייקא</p>	<p>בא וראה, בראשונה מחנה אלהים זה אחד, אחר כך ויקרא שם המקום ההוא מחנים, שנים, אחד מצד הדין ואחד מצד הרחמים. מלאכים מן הצד הזה, ומלאכים מן הצד הזה. ועל זה כתוב ויפגעו בו, בו, דווקא.</p>
<p>ויאמר יעקב כאשר ראם ראה אותם מבעי ליה מאי ראם אלא חמא לון כלילין כחדא</p>	<p>ויאמר יעקב כאשר ראם, היה צריך להיות ראה אותם, מה זה ראם, אלא ראה אותם כלולים כאחד, נדבקים זה</p>

¹ ירצה שדקדק הכתוב בזה, שמפני שהלך לדרכו, דהיינו היותו פורש מלבן ומתקרב אל הקדושה יצחק, לכך ויפגעו בו מלאכי אלהים, והיינו "קדושה על קדושתיה" דאמרן לעיל (אור יקר).

² תימא דהא כתיב אנכי אהיה עמך ושמרתיך וכו', ויש לומר דשמירתו והשגחתו ודאי היה עמו, אלא הכוונה לדבר עמו לרוח הקדש ואו להיותו עליו כענין ויעל מעליו אלהים זה לא היה לו בבית לבן, וזהו "ולא ישתכח לגביה" דקאמר (אור יקר).

³ מורה על עצמות גופו (ארו יקר).

⁴ הענין שכל זמן שהיה בבית לבן לא היה מרכבתו אל הת"ת שלימה, ועתה היה נשלם במרכבה אל הת"ת, ולכן באו המלאכים מלאכי חסד מימין ומלאכי גבורה משמאל להקשר בו, והיינו "ויפגעו בו". ואם תאמר ולמה לאברהם, שהיה מרכבה לחד, או ליצחק לא היה כך, שלא פגעו בו מלאכים. לזה אמר, שגם באברהם היה כמדתו וליצחק כמדתו, אלא שיעקב היה בטורח צריך שמירה, לכך נתגלו אליו "ואוזפורה באורחא" ועוד כי בו היו נכללים ב' כתות רחמי ודינא כדמפרש ואזיל (אור יקר).

⁵ שהם המושגים ראשונה תחלת המדרגות הם מחנה דין מפני שהם מצד אלהים מלכות, כי מלכות וגבורה ענין א', וחסד ות"ת גם כן ענין א', ולכך אמר "מחנה אלהים זה", כי תחלת הראותם נראה ראש המדרגות, וז"ש "כאשר ראם" מיד. אמנם אחר הסתכלות ועיון, ראה שהיו נכללים של רחמים בשל דין על ידו, לכך קראם מחנים, שגם מחנה ה' היה שם עמהם, ולכך כשתדקדק אומרו "ויפגעו בו מחנה אלהים" הוא עצמו רחמים, מרכבה לת"ת, ובו מחנה אלהים שהם מלאכין דשכינתא, לכך בו נעשו מחנים, וטעם אומרו מחנים שנראה שהם ב' מחנות א"כ אינם נכללים בו (אור יקר).

<p>מתדבקן דא בדא מתחברן דא בדא ועל דא כתיב ראם! וכלהו אתו לאזופא ליה ולשיזבא ליה מידא דעשו</p>	<p>בזה, מחוברים זה בזה, ולכן כתוב ראם, וכולם באו ללוות אותו ולהצילו מיד עשו.</p>
<p>כתיב בעשו (שם כה כה) ויצא הראשון אדמוני ויצא הראשון אי תימא דיעקב טפה קדמאה² הוה לאו הכי דהא כתיב ויצא הראשון ולא כתיב ויצא ראשון ובגין דיצחק אתי מסטרא דדינא קשיא נפק עשו אדמוני סומקא דאי יעקב הוה בוכרא ההיא טפה קדמאה³ היכי נפקא הכי סומקא אבל טפה תניינא הוה⁴ ובגין כך לא נפקא הכי דהא מסטרא דרחמי הוה ההיא טפה מהאי גיסא ומהאי גיסא וטפה דעשו לא הוה כטפה דיעקב דדא שלים ודא לא שלים ובההיא שעתא יצחק הוה</p>	<p>כתוב בעשו ויצא הראשון אדמוני, ויצא הראשון, אם תאמר שיעקב היה מטיפה ראשונה, לא כך שהרי כתוב ויצא הראשון, ולא כתוב ויצא ראשון. ומשום שיצחק בא מצד הדין הקשה, יצא עשו אדמוני אדום, שאם יעקב היה בכור, אותה טפה ראשונה איך יצאה כך אדומה, אבל טפה שניה היה, ולכן לא יצא כך, שהרי אותה טיפה היתה מצד הרחמים, מצד זה ומצד זה, והטפה של עשו לא היתה כמו הטפה של יעקב, שזה שלם וזה לא שלם, ובאותה שעה היה יצחק</p>
<p>תוספתא</p>	
<p>רבי אלעזר ורבי יוסי חמוי הוו אזלי מאושא ללוד אמר רבי יוסי לרבי אלעזר אפשר שמעת מאבוק מאי דכתיב ויעקב הלך לדרכו וגו' אמר ליה לא ידענא עד דהוו אזלי מטו למערתא ללוד שמעו ההוא קלא דאמר תרי עוזלין דאיילתא עבדו קמאי רעותא דניחא לי ואינזן הוו משירייתא קדישא דערע יעקב קמיה</p>	<p>רבי אלעזר ורבי יוסי חמוי היו הולכים מאושא ללוד, אמר רבי יוסי לרבי אלעזר אפשר ששמעת מאבוק מה שכתוב ויעקב הלך לדרכו וגו', אמר לו לא ידעתי, בעוד שהיו הולכים, הגיעו למערה של לוד, שמעו אותו קול שאומר שני עופרים של האיילת, עש לפני רצון של נחת לי, והם היו המחנה הקדוש שפגש יעקב לפניו.</p>
<p>אתרניש רבי אלעזר ואסתער בנפשו ואמר מאריה דעלמא כך אורחוי טב לן דלא נשמע שמענא ולא ידענא אתרחיש ליה ניסא ושמע ההוא קלא דאמר אברהם ויצחק הוו נפל על אנפוי וחמא דיוקנא דאבוי</p>	<p>התרגש רבי אלעזר והסתער בנפשו, ואמר רבונו של עולם, כך דרכו טוב לנו שלא נשמע, שמעתי ולא ידעתי. התרחש לו נס ושמע אותו קול שאומר, אברהם ויצחק היו, נפל על פניו, וראה את דמות אביו.</p>

1 ר"ת רפאל אוריאל מיכאל הרי ג' קוים דהיינו רפאל בבחי' קו הגבורה ממותקות כך שמעתי (רח"ו).
 2 פי' כמז"ל שיעקב הוא מטיפה א' ועשו מטיפה ב' משל לשפופרת וכו' א"כ ויצא ראשון מב"ל מאי הראשון בה' הידיעה דמשמע דעשו מלבדשהוא פטר רחם ג"כ הוא ראשון ליצירה (מ"מ).
 3 ר"ל עוד הכרח אחר, אם יעקב הוא ראשון לטיפה כדרז"ל, א"כ היכי נפקא הכי סומקא דהיינו טיפה של עשו למה היא סומקא, כיון שיצחק אבינו הוא גבו', מסתמא כל הרתיחות והגבורות שבו יהיו בטיפה ראשונה, א"כ טיפה ראשונה ראוי שתהיה סומקא ולא שניה שהיא עשו. אלא האמת הוא שעשו ראשון ג"כ לטיפה, ולכך ויצא הראשון אדמוני, בה' הידיעה וסומקא, הפך מדברי רז"ל. ואם תמאר לפי סברת הזהר ראוי היה יעקב שיהיה פטר רחם כמשל השפופרת, וי"ל שזה יתורץ במה שתירצו המפרשים קושיא אחרת בענין ראובן ותאומתו. שהקשו רז"ל מי היה טיפה ראשונה אם נאמר ראובן, א"כ תאומתו תהיה פטר רחם כמשל השפופרת, וקרא כתיב ראובן בכורי אתה. ואם נאמר התאומה היתה טיפה ראשונה, היכי קאמר קרא ראשית אוני, כי התאומה היא ראשית אונו. ותרצו דהני מילי בשלייא אחת לשניהם, אזי יהיה כמו שפופרת, אבל בב' שליות, יכול להיות ראשון לטיפה וראשון לפטר רחם. ובזה יתורץ ג"כ קושייתנו דיעקב ועשו בב' שליות, ועשו ראשון לטיפה וראשון לפטר רחם. אני מצאתי כתוב להפך דה"מ בב' שליות, אז הרחם הוא כשפופרת והשליה הראשונה יוצאת אחרונה, כי הרחם צר ואין מקום שיתהפכו השליות עליונה למטה ותחתונה למעלה, אבל בשליה א' יכולה הטיפה להתהפך ותהיה טיפה ראשונה פטר רחם כי בשליה א' אז העובר יכול להתהפך כשמפרכסים לצאת. ודייק קראי אחי רבקה אם יעקב ועשו, מה בא ללמדנו, אלא להודיע שהיה דרך פלא כי התואמים כל א' בשליתו ויעקב ועשו שניהם שליה א' ודריש אם יעקב ועשו כמו ניטלה האם שלה שפי' מקום שנקלט בו הזרע וכן היה ג"כ בראשון ועם תאומתו ובזה הכל עולה כהוגן ודוק (מ"מ).
 4 פי' יעקב (מ"מ).

<p>אמר ליה אבא שאילנא ואתיבונא דאברהם ויצחק הוו דערעו ליעקב כד אשתויב מלבן אמר ליה ברי פוק פתקך וסב סבתך פום ממלל רברבן הוה ולא דא היא בלחודוי אלא לכל צדיקייא נשמתהון דצדיקייא מערעין קדמוהי לשייבוכתיה ואינן מלאכי קדישי עלאי</p>	<p>אמר לו אבא, שאלתי והשיבוני, שאברהם ויצחק הם שפגשו את יעקב כשנצל מלבן, אמר לו בני הוצא את [פסקך] פתקך וקח את דברי אביך הזקן, פה מדבר גדולות היה, ולא רק זה בלבד, אלא את כל הצדיקים פוגשות נשמות של צדיקים לפניהם להצלתם, והם מלאכים קדושים עליונים.</p>
<p>ותא חזי יצחק קיים הוה בההיא שעתא אבל נשמתיה קדישא אתנסיבת בכורסייא יקרא דמאריה כד אתעקד על גבי מדבחא ומכדין אסתמו עינוי מחיזו היינו דכתיב לולא וגו' ופחד יצחק היה לי (ע"ב התוספתא)</p>	<p>ובא וראה, יצחק היה קיים באותה שעה, אבל נשמתו הקדושה נלקחה לכסא הכבוד של אדונו, כשנעקד על גבי המזבח, ואז נסתמו עיניו מראות. היינו שכתוב לולא וגו', ופחד יצחק היה לי.</p>
<p>נ/א</p>	
<p>מכוון בסיומא דדינא קשיא דאפיק בסטרוי בגליפוי טהירין בשייפוי ובגין כך עשו זוהמא דאתהתיך מדהבא ועל דא תנינן דבעי בר נש לכוונא בההיא שעתא ברעותא דמאריה בגין דיפוק בגין קדישין לעלמא ואי תימא יצחק לא אתכוון לאו הכי אלא אתכוון בקדושה! ואתכוון בסיומא דההוא אתר ואשתכח כד נפק ההיא טפה קדמאא בההוא אתר ממש ועל דא כתיב כלו כאדרת שער</p>	<p>מכוון בסיום הדין הקשה שהוציא בצדו באורות חקוקים באיבריו, ולכן עשו זוהמא שנתהתיך מהזהב. ועל כך שנינו, שצריך אדם לכוון באותה שעה ברצון של רבונו, כדי שיוציא בנים קדושים לעולם. ואם תאמר, שיצחק לא התכוון, לא כך, אלא התכוון בקדושה והתכוון בסיום של אותו מקום, ונמצא כשיצאה אותה טפה ראשונה באותו מקום ממש, ולכן כתוב כולו כאדרת שער.</p>
<p>תא חזי דוד בשפירו דסומקא נפק ואתאחד בקדושה דמאריה ועל דא כתיב (ש"א טז יב) והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב ראי² אבל יעקב בוכרא הוה מניה דעשו לאו מטפה אלא דכוונא דרעותא³ באילנא עלאה רברבא ותקיף ועשו בההוא אתר דסיומא דכלא ובגין כך כתיב (עובדיה א ב) הנה קטן נתתיך בגוים בזוי אתה מאד⁴</p>	<p>בא וראה, דוד יצא ביופי של אדום, ונאחו בקדושת רבונו, ועל זה כתוב, והוא אדמוני עם יפה עיניים וטוב ראי. אבל יעקב היה בכור מעשן, לא מטפה אלא שכוון את הרצון לעץ העליון הגדול והתקיף, ועשן באותו מקום של סיום הכל, ולכן כתוב הנה קטן נתתיך בגוים בזוי אתה מאד.</p>
<p>רבי יהודה הוה מתני הכי עשו נקרא ראשון דכתיב (בראשית כה כה) ויצא הראשון אדמוני</p>	<p>רבי יהודה היה שונה כך, עשו נקרא ראשון, שכתוב ויצא הראשון אדמוני כולו,</p>

¹ פי' שיצחק בשעת תשמיש היה מהרהר באילן הקדוש וכשסיים והיה מהרהר בקלי' שהוא סיום הקודשה, אזי יצאה טיפת עשו, ואח"כ חזר להרהר בקדושה ואז יצא הטיפת יעקב שהיא שניי', ומכאן ראייה למ"ש הרב ע"ש א"ח שמותר להרהר בדברי תורה בשעת תשמיש ודקדק כן ממ"ש בגמ' בכל מקום מותר להרהר חוץ מבית הכסא ובית המרחץ וק' בכל לאתווי מאי אלא לרבות אפילו בשעת תשמיש אבל יזהר שלא יגע בבשרו (מ"מ).

² היינו בסוד התיקון סוד מהיטבאל אבל עשו סוד מלכין דמיתו בלי תיקון בסוד עשו הוא אדום (רח"ו). עיקר היופי הוא חיוור וסומק דין ורחמים כמ"ש דודי צח ואדום כו' וכן דוד המע"ה כתיב ב' אדמוני עם יפה עני' וטוב רואי ר"ל שהיו בו ב' הגוונים' ולכן בצד הדין שבו ה' מנצח האומות ובצד החסד עושה משפט וצדקה לעמו וכן תקונים דדיקנא דז"א בהם ב' בחי' דין ורחמים רחמים לישראל ודין לאו"ה (ב"ע ריז ע"א).

³ פי' כיון שיצחק היה מכוין באילן הקדוש שהוא בחי' יעקב נמצא שיעקב הוא בוכרא במחשבה (מ"מ).

⁴ קטן נתתיך בגוים שהאדם בלא רגלין קטן הוא מאד בזוי בלא לשון וידין שכלל כל הבריאה הוא בדבור ומעשה (בהגר"א על תיקו"ז קיא ע"א).

<p>כלו וקודשא בריך הוא אקרי ראשון דכתיב (ישעיה מד ו) אני ראשון ואני אחרון ואת אחרונים אני הוא וזמין לאתפרעא ראשון מראשון ולמבני ראשון דכתיב (ירמיה יז יב) כסא כבוד מרום מראשון ולזמנא דאתי כתיב (ישעיה מא כז) ראשון לציון הנה הנם ולירושלם מבשר אתן</p>	<p>והקדוש ברוך הוא נקרא ראשון, שכתוב אני ראשון ואני אחרון, ואת אחרנים אני הוא, ועתיד להיפרע ראשון מראשון ולבנות ראשון, שכתוב כסא כבוד מרום מראשון, ולעתיד לבא כתוב, ראשון לציון הנה הנם ולירושלם מבשר אתן.</p>
<p>תאנא זמינא ירושלם¹ למהוי שורהא לעילא ולא תקרבא עד כורסי יקרא² דמלכא הדא הוא דכתיב (ירמיה ג יז) בעת ההיא יקראו לירושלם כסא יהוה כדין כתיב (ישעיה ל כו) והיה אור הלבנה³ כאור החמה⁴ ואור החמה יהיה שבעתים⁵ כדין (זכריה יד ט) ביום ההוא יהיה יהוה אחד ושמו אחד</p>	<p>שנינו, עתידה ירושלים להיות חומתה למעלה, ולהתקרב עד כסא כבוד המלך, זהו שכתוב בעת ההיא יקראו לירושלים כסא ה', אז כתוב והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים, אז ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.</p>
<p>ברוך ה' לעולם אמן ואמן ימלוך יהוה לעולם אמן ואמן</p>	

⁶ נמחק צאור יקר.

³ תצבתון זכ אלכא רוח" נמחק צמ"מ, ובמקומו גורס את המוסגר.

² אור יקר גורס את המוסגר.

⁷ אור יקר גורס את המוסגר.

¹ מלכות (מ"מ).

² בינה (רח"ו).

³ מלכות (רח"ו).

⁴ בינה (רח"ו). וע' עוד בפ' שמות דף י ע"א, ובפ' קרח דף קעח ע"ב, ובפ' ח שער ראש חדש סמוך לסופו דף קח סע"ד (ביאורים ח"א כט ע"א).

⁵ דהיינו ז"ת דעתיק, ועי' דברינו בפרשת תזריע מג ע"א (מ"מ). ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים (ישעיה ל כו), ור"ל שהמלכות תתייחד עם ז"א ויאירו שניהם באור הבינה, והבינה תכלול באבא, ויאירו שניהם יחד באור ה"ג ת"ד, וזהו אור שבעתים, כי ה"ג ת"ד הם הדעת עלאה, והוא הדעת הכללי דהאצילות, וכל בחי' דעת הוא י"ד בחי', וכמ"ש בפע"ח (שער ספי' העומר פרק ב), וזהו אור שבעתים (ביאורים ח"א כט ע"א).